

ΕΙΣΗΓΗΤΗΡΙΟΣ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1923 *

Κύριοι Μέτοχοι,

Τὸ λήξαν ἔτος ὑπῆρξε καὶ αὐτὸ πλήρες περιπετειῶν. Αἱ δοκιμασίαι δὲν ἔληξαν. Πρῶτα δὲ τῆν εἰσοδοσὶν ἡμῶν εἰς ὀριστικὴν εἰρήνην δια τῆς ὑπογραφῆς τῆς συνθήκης τῆς Λωζάνης, ἡ ἀβεβαιότης τοῦ μέλλοντος καὶ γεγονότα ἀτρόπια ἐξωτερικὰ καὶ ἐσωτερικὰ, ἐδημιούργουν ἐκάστοτε ἀνείκτυπον ἐπιρῶντα ἀμέσως ἐπὶ τῆς νομισματικῆς καταστάσεως. Τὸ νόμισμα ἡμῶν, ἀποτελοῦν τὸ σημεῖον τῆς ἡττοῦς ἀντιστάσεως, ἐκλυδωνίζετο ἀναλόγως τῶν ἀνεργειῶν πολλὰκις ἐντυπώσεων. Διότι ἀτυχῶς οἱ ἄνθρωποι στερούμενοι ἐπαρκούς ψυχραιμίας, ὑφίστανται ἀνεξελέγκτως ἐναλλασσομένας ἐπιρροάς, κίπτοντες ἀπὸ ἄκρας αἰσιοδοξίας εἰς αἰκιολόγητον ἀκαιοδοξίαν, χωρὶς νὰ σταθμίζουσιν αὐστηρῶς τὰ πραγματικὰ δεδομένα. Ἐὰν μόνον ταῦτα ἐχρησίμευσαν ὡς κριτήρια ἢ ἠδύναντο νὰ συγκρατηθοῦν αἱ τιμαὶ ἐντὸς ὁρίων ὑποδεικνυμένων ὑπὸ τῆς λογικῆς τῶν πραγμάτων.

Κυκλοφορία

Τὸ ἀνώτατον ἔριον τῆς κυκλοφορίας ἡμῶν ἐν τῷ συνόφει ἀνῆρχετο τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1922 εἰς ἔραχ. 3,698,141,090 τῇ δὲ 31ῃ Δεκεμβρίου 1923 εἰς ἔραχ. 5,406,036,200 παρουσιάζει δηλ. αὐξησιν ἔραχ. 1,707,895,110. Ἀφαιρέσει δὲ τῶν ἐν τῇ Ταμείῳ διαθέσιμων ἔραχ. 724,836,140 κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1923, τὰ πραγματικῶς ἐν κυκλοφορίᾳ τραπεζικὰ γραμμάτια τῆς Τραπέζης ἀνῆρχοντο εἰς ἔραχ. 4,681,200,060 ἔναντι ἔραχ. 3,149,446,274 τῆς 31 Δεκεμβρίου 1922. Ἡ αὐξησης ἐπομένως εὐοικιστικῶς κατὰ τὸ ὑπὲρ κρῖον ἔτος ὑπῆρξε μόνον ἔραχ. 1,531,753,786.

Ἐν ᾧ ἔμῳς κατὰ τὸ 1922, ἡ ἐπελευθεύσα αὐξησης τῆς κυκλοφορίας

* Ἐν ὀνόματι τοῦ Γενικοῦ συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος ὁ διοικητὴς αὐτῆς Ἀλέξ. Ν. Λιομήτης εἰσηγήθη τὴν ἀνωτέρω ἐκθεσιν—ἀποδίδουσαν σχεδὸν ὅλην τὴν οικονομικὴν κατάστασιν μας κατὰ τὸ ὑπόλογον ἔτος 1923—πρὸς τὴν Γενικὴν συνέλευσιν τῶν μετόχων κατὰ τὴν συνεδρίαν τῇ 3ῃς Μαρτίου 1924.

Δ. Κ.

κατὰ δραχμὰς 1.150,000,000 ὠφέλιμο ἀποκλειστικῶς εἰς ἀνάγκας τοῦ Δημοσίου Ταμείου, τοῦτο μόνον τροφοδοτήσαν διὰ χρηματικῶν ἐφοδίων, εἶχεν ἐπομένως ὀπισθὲν τῆς γυμνῆς μόνον τὴν πίστιν τοῦ Κράτους, κατὰ τὸ 1923 τὸ πρῶτον — καὶ εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπιστῶ τὴν προσογὴν ὁμῶν — ἐκ τῆς ὅλης αὐξήσεως δραχ. 1,707,895,110 ἔκδοσις μόνον 750 ἑκατομμυρίων δραχμῶν προεκλήθη ἐκ ταμιακῆς στενότητος τοῦ Δημοσίου. Καὶ τὸ ποσὸν ὅμως τοῦτο — καὶ τὸ σημεῖον ἐπίσης αὐτὸ εἶναι ἀξίον πολλῆς ἐξάρσεως — ἤρξατο διαρκοῦντος τοῦ ἔτους μειούμενον δι' ἀποσβέσεως 40 ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια κατοπιν ἠυξήθησαν κατὰ ἕτερα 50 ἑκατομμύρια. Πλὴν τούτων ἀπεδόθησαν ἔκτοτε ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ δραχ. 49 500,000 πρὸς ἀπόσβεσιν συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας συμβάσεις ἀντιστοίχου ποσού ἐκ τῶν προγενεστέρων ἐπ' ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας δανείων, μειωθεισῶν οὕτω τῶν μέχρι τοῦδε πρὸς τὴν Τράπεζαν ὀφειλῶν τοῦ Δημοσίου ἐπ' ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας κατὰ δραχ. 139.500,000.

Τὸ ὑπόλοιπον τῶν ἐκδόσεων τοῦ ἔτους 1923 εἰς 1 δισεκατομμυρίου ὡς ἔγγιστα ἀπῆτησαν εἰς ἀνάγκαι τῆς ἀγορᾶς. Ἐχει δηλαδὴ ἡ ἔκδοσις αὕτη ὀπισθὲν τῆς τὸ μὲν βραχυπροθέσμου πιστώσεως ἀντιπροσωπευούσας ἐργασίαν παραγωγικὴν τῆς κοινωνίας, τὸ δὲ ὑγιὲς ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα ἀπορροφηθὲν ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἰσχυρὰ ἄμυνα ὑπὲρ τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος. Ἡ οὐσιαστικὴ αὕτη μεταβολὴ τῶν ὄρων τῆς ἐκδόσεως ἀνεπικλάει ἐπὶ τῆς ποιότητος τῆς ὅλης κυκλοφορίας, δύνεται δὲ βραδίμως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπαρχὴ τῆς ὑγιεινέστερας περιόδου.

Ἡ ἐπελθοῦσα μεταβολὴ σαφῶς προκύπτει ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο ἐτῶν, εἰς ἑκατομμύρια δραχμῶν:

	1922	1923
Ὄφειλαι Δημοσίου	2094	2802
Εἰς παραγωγικὰς ἐργασίας *	1075	1872
Σύνολον πραγματικῆς κυκλοφορίας	3169	4674

Βεβαίως ἡ ἔκτασις τῆς κυκλοφορίας ἡμῶν δὲν εἶναι φυσιολογικὴ παραβαλλομένη μάλιστα μὲ τὴν προπολεμικὴν τοιαύτην. Εἶναι ὅμως ματαία ἡ ἀναδρομὴ εἰς περίοδον, καθ' ἣν αἱ συναλλαγαὶ ἐνηργοῦντο ὑπὸ ὅλως διαφόρου οικονομικῆς συνθήκας. Τὸ παρελθὸν ἐκεῖνο οὐδὲν ἀσφαλὲς μέτρον κρίσεως παρέχει πλέον. Διαφωτιστικὴ δύναται ν' ἀποδῇ μόνον σύγκρισις πρὸς τὴν σύγχρονον κυκλοφορικὴν πολιτικὴν τῶν ἄλλων κρατῶν, διότι δὲν πρέπει νὰ διαλάβῃ ἡμᾶς ἡ στενὴ

* Μὴ περιλαμβανομένων τῶν διὰ διαφόρους προμηθείας διὰ λησμών τοῦ Δημοσίου (ἐπισιτισμός, ἀγοραὶ θεῖοι καὶ θεμικοῦ χαλκοῦ καὶ ἀνωτ. διεσθύνσεις μεταφορῶν) ἠσχολημένων κεφαλαίων.

ἀλληλεγγύη, ἣν ἐδημιούργησε μεταξύ τῶν διαφόρων εἰς πικρὴν συναλ-
λακτικὴν ἐπικοινωνίαν εὐρισκομένων χωρῶν, ἢ κοινῇ καταγωγῇ, τῆς
οἰκονομικῆς τῶν δυσπραγίας. Δὲν φαίνεται δὲ οὔτε κατορθωτόν, οὔτε καὶ
εἶναι οἰκονομικῶς σκόπιμον νὰ ἐπανέλθῃ τις ταχέως καὶ ἀποτόμως εἰς
χαμηλὰ ὄρια κυκλοφορίας, τὰ ὅποια ἐξ ἐπιπολαίας μόνον ὀψεως θὰ παρί-
σταντο ὡς ὠφέλιμα. Διότι καὶ στενότης χρήματος ἐπακίνδυνος θὰ ἐδη-
μιουργεῖτο, καὶ τὸ χρήμα θὰ ἐγίνετο ἀκριθώτερον ἕνεκα τοῦ ὑψηλοτέρου
τόκου καὶ ἢ ἐγγωρία παραγωγῇ δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀντιστῇ εἰς τὰ ἐξοδα
καλλιεργείας καὶ ἄλλα, καὶ τέλος ὁ πρὸς τὴν ἀλλοδαπὴν συναγωνισμὸς θ'
ἀπέβαιεν ἀδύνατος. Τὰ κακὰ δὲ ταῦτα θὰ ἐπ' ἴρχοντο συνεπιφέροντα ἀντι-
μειώσεις τῆς ἀκριθείας τῆς ζωῆς ἔντασιν ταύτης.

Ὅ,τι πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ τις καὶ νὰ εὐχεται εἶναι κυρίως ἢ ποιοτικὴ
βελτίωσις τῆς κυκλοφορίας μὲ βραδείαν καὶ συστηματικὴν ποσοτικὴν
μείωσιν. Ἐπὶ ἔτη ἀκόμη θὰ παλαίωμεν μὲ δυσχερείας αἱ ὅποια εἶναι
ἀποτέλεσμα τῆς ἐπελθούσης καθολικῆς ἀνατροπῆς τῆς ἰσορροπίας. Τὰς
δυσχερείας ταύτας θὰ ἀντιμετωπίσωμεν καὶ θὰ ἐλαττώσωμεν, ἐὰν οἱ ὄρων-
τες παράγοντες τοῦ τόπου — δημοσίᾳ καὶ ἰδιωτικῇ οἰκονομίᾳ —
ἀποφύγουν μὲ πᾶσαν ἐπιμέλειαν τὴν διάπραξιν λαθῶν, τὰ ὅποια βα-
ρέως τότε θὰ ἐπληττον τὴν Ἐθνικὴν οἰκονομίαν καὶ θὰ παρεκώλυσον
τὴν βαθμιαίαν ἀνάρρῳσιν ἐκ τῆς τινώσεως τοῦ ἐλαυ οἰκονομικοῦ ὄργα-
νισμοῦ τῆς χώρας.

Νομίζω ὅτι ἡ Ἑλλάς συγκρατηθεῖσα ἐν κειρῷ ἀπὸ τὴν κατωφέρειαν
τῶν ἀλλεπαλήλων ἐκδόσεων, πρὸς ἣν εὐκόλως τρέπονται οἰκονομικῶς
καὶ πολιτικῶς ἀτυχοῦντες λαοί, δύναται νὰ ὑποστῇ ἀφόδως τὴν σύγκρι-
σιν πρὸς τὰ περισσότερα τῶν ἄλλων Κρατῶν.

Μόλον ὅτι πρὸ ἑξαμήνου μόλις κατέπλευσε δι' αὐτὴν περίοδος πολυ-
δαπάνου πολέμου, ἰθρῶα δὲ αὐξήσις τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ἀνελθούσα μέχρι
τοῦ 1/2 αὐτοῦ, συνετελέσθη, ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου, ὀδυνηραὶ τέλος
ἑσωτερικαὶ περιπέτειαι, μὴ ἐπιτρέπουσαι οἰκονομικὴν περισυλλογὴν,
συνετάρασσον ἐπὶ ἔτη αὐτὴν, ἐν τούτοις ἢ κυκλοφορία αὐτῆς ἀναλογεῖ
εἰς ἀξίαν £ 2,12.8 κατὰ κάτοικον.

Ἡ τῶν πλείστων ἄλλων κρατῶν εἶναι δυσμενεστέρα, καίτοι ἀπὸ
πενταετίας ταῦτα ἐπανήλθον εἰς εἰρηνικὴν κατάστασιν, ἠδυνήθησαν δὲ ἐν
τῷ μεταξύ καὶ τὰς πολεμικὰς αὐτῶν δαπάνας ἰσοχυρῶς νὰ περισσεύουν,
καὶ ἑσωτερικῶς νὰ ἐπιδοθοῦν ἀπερίσπαστα εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐξυγιάνσεως.

Ἡ ἀνάλυσις τῆς αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας ἡμῶν εἶναι ἢ ἀκό-
λουθος:

1) Διὰ τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 3ης Μαρτίου 1923 ἐπε-

τραπή έκδοσις ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου Δραχ. 750,000,000. Ὑπὲρ τούτων ἐξεχωρεῖται εἰς τὴν Τράπεζαν, πρὸς μερικὴν καὶ βαθμικὴν ἀπόσβεσιν, τὰ προϊόντα τοῦ ἐφ' ἑπαξ ἐπὶ τῆς κινήσεως καὶ ἀκινήτου περιουσίας φόρου. Τὸ ὀφειλόμενον σήμερον ποσὸν ἀνέρχεται εἰς 660 ἑκατομμύρια.

2) Διὰ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 18ης Μαΐου 1923 ἐπετράπη, ἡ ἀξίησις τῆς διὰ λογαριασμὸν τῆς τραπεζῆς κυκλοφορίας κατὰ Δραχ. 300,000,000. Εἰς τὴν εἰσήγγειν ταύτην προσέθη ἡ Τράπεζα, διότι ἐναντι τῶν καθ' ἡμέραν αὐξανομένων συναλλαγῶν, καὶ τῆς ἀνάγκης εἰς ἣν εὐρίσκαται αὕτη, νὰ ρυθμίξῃ τὰς χορηγίας τῆς ἐπὶ τῇ βάσει ὄχι στενωῶς τραπεζικῆς ἀνεπιλήψεως, τὰ διαθέσιμα αὐτῆς ἡδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ἐνεπαρκειᾶς, ἐντεῦθεν δὲ νὰ σημειωθῇ ἐπιβλαβὴς στενωχωρία.

3) Διὰ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 29ης Νοεμβρίου 1922 καὶ τῆς 23ης Ἀπριλίου 1923, ἐπετράπη ἡ ἔκδοσις τραπεζικῶν γραμματίων πρὸς ἀγορὰν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος πλεονάζοντος ἐν τῇ ἀγορᾷ. Τὰ οὕτως ἐκδοθέντα τραπεζικὰ γραμμάτια ἀνῆρχοντο κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1923 εἰς Δραχ. 699,895,110, κεκαλυμμένα πλήρως διὰ συναλλάγματος £. 2,624,772 εἰς τὴν τιμὴν τῆς κτήσεως 266.6499. Διὰ θεοῖς ἐκ τοῦ συναλλάγματος τούτου μειώνεται, ἐννοεῖται, ἀντιστοίχως τὰ κυκλοφοροῦντα τραπεζικὰ γραμμάτια.

Ἀπαθῆς κρίσις δὲν δύναται ἢ νὰ ἀναγνωρίσῃ ὅτι μετὰ φειδοῦς ἐγένετο χρῆσις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τοῦ μέσου τῆς αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν ἐφοδίων τοῦ Δημοσίου δι' ἐπεκτάσεως τῆς κυκλοφορίας. Δὲν ὑπῆρξε δὲ τοῦτο, οὔτε εὐχερές, οὔτε ἀπρόσκοπτον, διότι καὶ εἰ ἀνάγκαι ἦσαν ἐπιβλεῦσαι, καὶ ἰσχυρὸς ὁ πειρασμὸς τῆς ἀκόπου προμηθείας κεφαλαίων διὰ νέων ἐκδόσεων. Ὑπῆρξεν ἕμως ἐπίσης βαθεῖα ἡ συνείδησις τοῦ ἄλλοθρου εἰς ἐν θὰ ἐφέρετο ἡ ἑληθνικὴ οἰκονομία, ἐὰν δὲν καταβάλλετο πᾶσα δυνατὴ προσπάθεια ὅπως τεθῇ φραγμὸς εἰς τὸν δρόμον τοῦ προχείρου ἐφοδιασμοῦ. Διότι οὐδὲν θὰ ἡδύνατο τότε νὰ ἀναχαιτίσῃ τὴν πτώσιν τῆς δραχμῆς, νὰ ὠθήσῃ δὲ εἰς νέα ἀπροσδιόριστα ὕψη, καὶ τὸ ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα καὶ τὴν τιμὴν τῶν πραγμάτων ἀπὸ τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζω πλέον τίνες εὐνοϊκαὶ περιστάσεις θὰ ἡδύνατο νὰ τὰ ἐπαναφέρουν εἰς χαμηλότερα ἐπίπεδα.

Ἐίχε δὲ τὸ Δημόσιον ν' ἀντιμετωπίσῃ τεραστίαν δαπάναν ὀφειλόμενα εἰς τὴν παράτασιν τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως, εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀμυντικῶν μέσων τῆς χώρας πρὸς ἀποτροπὴν ἀμέσων κινδύνων, εἰς περιθάλψιν καὶ ἐγκατάστασιν ἑκατομμυρίου προσφύγων, τέλος δὲ καὶ εἰς καθημερινῶς αὐξανόμενα τακτικὰς δαπάνας, ἰδίᾳ λόγῳ τῆς ἐντεινομένης ἀκρίβειας τῆς ζωῆς.

Ἐνδεικτικῶς μόνον ἀναφέρω ὅτι τὸ Δημόσιον διέθεσεν εἰς πληρωμὴν.

καλιῶν καὶ νέων προμηθειῶν τῶν Ὑπουργείων Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν ἐπειγουσῶν πολεμικῶν ἀνάγκῶν πρὸς τῆς συνάψεως τὸς Συνθήκης τῆς Λωζάνης £. 2.200,000 ἢ δραχ. 633,485,000. Ὑπὲρ τῶν προσφύγων δὲ διὰ δαπάνας περιθάλψεως καὶ ἀσικῆς, ἐγκαταστάσεως 233 ἑκατομμύρια, ἐγκαταστάσεως δὲ ἀγροτικῆς 268 ἑκατομμύρια, ἧτοι ἐν συνόλῳ ὑπὲρ τὰ 500 ἑκατομμύρια. Τὰ ποσὰ ταῦτα εἶναι ἀνεξάρτητα βλαῶς τῆς διαθέσεως τῆς ἐκ £. 1 ἑκατομμ. προκαταβολῆς τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀγγλίας. Δηλαδὴ ἐδαπάνησεν ὑπὲρ τῶν προσφύγων ἐξ ἰδίων μέσων τὸ Κράτος ποσὸν ὑπὲρ τὰ £. 2 ἑκατομμ. Τὰς ἀνάγκας ταύτας ἀντιμετώπησε :

1) Διὰ προσωρινῶν προκαταβολῶν ἐκ μέρους τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐκ τῶν ἰδίων τῆς διαθέσιμων. κατὰ τὰ καθ' ὅλα τὰ διαρρεύσαντα ἔτη κρατήσαντι. Αἱ προκαταβολαὶ αὗται ἀνῆλθον μέχρι δραχ. 343,000,000, διὰ τὰ ὑποχωρήσαν βραχυθῶν μέχρι δραχ. 176.630,692 τὴν 31 Δεκεμβρίου. κατ' ἀκολουθίαν ἀποδόσεων γυνόμενων ἐκ τῶν ἐκάστοτε πλεονασμάτων τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

2) Ἐκ διαθέσεως ἐντόκων γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Ἀμόνης. Ἡ τοποθέτησις τούτων ἀρξαμένη κατὰ τὸ 1918, μικρὰν μόνον κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, ἔφερε συμβολὴν εἰς τὸ Δημόσιον, ἀνεληθοῦσαν, κατὰ τὸ 1918—1919 εἰς 148 ἑκατομμύρια δραχμῶν, τὸ 1920 εἰς 41 ἑκατομμύρια, τὸ 1921 εἰς 119 ἑκατομμύρια, τὸ 1922 εἰς 21 ἑκατομμύρια. Ἀποτόμῳ; κατὰ τὸ 1923 ἡ τοποθέτησις αὐξησεν ἀλματικῶς ἐνεληθοῦσα εἰς 603 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἀναδιδάσασα δὲ τὸ ὑπόλοιπον τῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου διατεθειμένων τραπεζικῶν γραμματίων εἰς 934 ἑκατομμύρια. Δὲν ἀνεκόπη, δὲ ἕκτοτε ἡ τοποθέτησις, ὡς θὰ ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ, κατ' ἀκολουθίαν τῆς νομισματικῆς ἀνωμαλίας ἧτις παρετηρήθη, διότι κατὰ τὸ διαρρεῦσαν εἰρημνὸν εἰσεκομίσθησαν 251 νέα ἑκατομμύρια.

Εἰς τὸ γεγονός τοῦτο χαίρεινίζομεν φαινόμενον ἀπολύτως ἱκανοποιητικόν, τόσον μᾶλλον ὅσον λεπτομερῆς ἐρευνᾶ καταγωγῆς τῶν κεφαλαίων τούτων ἀποδεικνύει ὅτι μέγα μέρος τούτων, ἐν συνόλῳ δραχ. 299, 911,100 ἐκ τῶν 603 ἑκατομμυρίων τῶν διατεθέντων κατὰ τὸ 1923 προέρχεται: ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν δηλ. ἐκ πηγῶν αἰτινες δὲν ἐθεωροῦντο μέχρι ἐσχάτων πρόθυμοι εἰς τοιαύτας τοποθετήσεις. Ἡ ἐμπιστοσύνη ἦν βαθμηθῶν καὶ κατ' ὀλίγον ἐνέπνευσεν ἡ ἀξία αὐτῆς, ἐνισχυομένη βεβαίως καὶ ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῆς Ἐθνικῆς τραπεζῆς, ἡ κανονικὴ τῶν ὑπηρεσιῶν καὶ ἡ πάντοτε εὐχερῆς προεξόφλησις αὐτῶν, ἔσφουεν ἐκ τῶν κρυπτῶν τῶν τὰ τέως ἄγονα παραμένοντα κεφάλαια τῶν ἐπαρχιῶν καὶ προσέφερον αὐτὰ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῆς κοινωνίας. Ἡ ἐντεῦθεν ἐπιχειροῦσα ὑπῆρξε πολυτιμωτάτη διὰ τὸ Δημόσιον, διότι αὕτη κυριώτατα, δι' ἀφθό-

νου και ἐγκαίρου προσκομίσεως κεφαλαίων, καθίστα ἔνετον τὸ Ταμείον, και ἐπέτρεπεν εἰς τοῦτο νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς πολλαπλὰς ὑποχρεώσεις αἱ ὁποῖαι ἀθρόως ἐδάρυνον τὸν Ἵπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν. Οὕτως ἡ χώρα ἐκ τῶν ἰδίων της δυνάμεων και αὐθορμήτως συνέτρεξεν ὑπὲρ καλύψεως σημαντικοῦ μέρους τοῦ ἐλλείματος τὸ ὅποιον αἱ ἔκτακται δαπάναι ἤνοιγον εἰς τὸν Προϋπολογισμόν. Εἰς περίοδον δὲ οἰκονομικῶς και πολιτικῶς ἀνώμαλον, οἷα ἡ παροῦσα, καθ' ἣν ὠρισμένοι ἔκτακτοι δαπάναι δὲν ἀποτρέπονται, εἶναι δὲ σχεδὸν ἀδύνατον, και οἰκονομικῶς ἴσως ἀσύμφορον, νὰ ἐπιτύχη τις ἐξωθεν ἐνίσχυσιν διὰ τὰς γενικὰς τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀνάγκας, εἶναι παρήγορον διὰ τὸ τόπος κρύπτει ἐν αὐτῇ ἀρκετὴν δύναμιν, ὥστε νὰ ἱκανοποιῆ τὰς εἰς κεφάλαια ἀνάγκας τῆς παραγωγῆς, και ἐκ τοῦ πλεονάσματος, τὸ ὅποιον ἄλλοτε ἐπιμελῶς ἀπέκρυπτε, νὰ προβαίῃ ἤδη εἰς τοποθετήσεις, αἵτινες ἐνισχύουν τὰ ἐρόδια τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Ἵπάρχουν οἱ πιστεύοντες διὰ τὴν ἀπότομον αὕτη ἀξίσεις τῶν ἐντόκων γραμματίων εἶναι οἰκονομικῶς φαινόμενον βλαβερὸν. Ἀποτελοῦν — λέγουσιν — και ταῦτα αὐξίσειν τῆς κυκλοφορίας, ἐπομένως ἐντείνουσιν τὴν ἤδη ὑφισταμένην πληθῶραν κυκλοφορικῶν ὀργάνων. Οἱ ἐνδοτικμοὶ οὕτοι περὶ τῆς οἰκονομικῆς χρησιμότητος τῶν ἐντόκων γραμματίων, και οἱ φρόδοι μὴ τυχόν ταῦτα ἐμφανίζουσι ἐπιτασίαν τῶν συμπτωμάτων τῶν ἐκ τῆς πληθῶρας κακῶν, εἶναι ἀστήρικτοι ἐντελῶς και μάταιοι.

Ἐπι πλέον τῶν ὑφισταμένων ἐν κυκλοφορίᾳ ὀργάνων, οὐδὲ ἐν προστίθεται διὰ τῶν ἐντόκων γραμματίων. Ταῦτα παρ ὑμῖν παρουσιάζουσιν τὴν μορφήν προσκαίρου ἢ μονιμωτέρως τοποθετήσεως κεφαλαίων, ὑπαρχόντων ἤδη, μὴ νῦν τὸ πρῶτον δημιουργουμένων, ἀποκειμένων ἀργῶν, εἴτε ἐξ ἐλλείψεως ἐμπιστοσύνης πρὸς ἄλλας ἐργασίας, εἴτε ἐξ ἀναμονῆς ἐπικαίρου στιγμῆς διὰ γονιμωτέραν ἐκμετάλλευσιν. Ἄλλαχού ἐθεωρήθη, παρὰ πολλῶν ἢ αὐξήσεως τῆς κυκλοφορίας τῶν ἐντόκων γραμματίων, ὡς ἐνδεικνύουσα ἐπιτασίαν τῆς πληθῶρας, διότι πολλὰ τοῦτων ἀπεκτιῶντο οὐχὶ ἐκ διαθεσίμων μέσων, ἀλλὰ διὰ πιστώσεων ἀκροτάτων, χρηρηγούμενων ὑπὸ Τραπεζῶν, ὁπότε πράγματι, τὰ οὕτως ἀγοραζόμενα ἐντοκα γραμμάτια και διατιθέμενα ὑπὸ τοῦ κτήτορος τῶν ὡς μέσων αὐξάνουσιν τὴν γοραστικὴν του ἱκανότητά, ἐπέτεινον τὸ ὑφιστάμενον κακὸν τῆς ὑποτιμῆσεως τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος. Οὕδὲν ὁμοῦ τοιοῦτον συνέβη παρ' ἡμῖν, ὅπου ἐμφιδάλλω ἂν ὑπάρχη και ἐν ἐντοκῶν γραμματίων μὴ ἀγορευθῆν δι' ἰδίων διαθεσίμων κεφαλαίων.

3) Σημαντικῶς ἐνισχύθη ἐπίσης τὸ Δημόσιον Ταμείον διὰ τῆς προκαταβολῆς £ 1,000,000 τῆς γενομένης ἐμμέτους πρὸς αὐτὸ, διὰ τῆς

μεταξὺ Τραπεζῆς Ἀγγλίας καὶ Ἐθνικῆς Τραπεζῆς συμβάσεως. Διὰ τῆς χορηγίας ταύτης ἐπαύσαν ἀντλούμεναι ἐκ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐσόδων τοῦ Κράτους, αἱ βαρεῖαι δαπάναι τῆς ἀγροτικῆς καὶ ἀστικῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων. Τὸ εὐμενές τοῦτο ἀποτέλεσμα ἐπετεύχθη χάρις εἰς τὴν ἰσχυρὰν παρέμβασιν, ἣν ἤσκησεν εἰς τὸ ζήτημα τῆς προστασίας τῶν προσφύγων ἡ Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν καὶ τὴν πρόθυμον ὑποστήριξιν ἣν παρέσχεν ὑμῖν ἡ Τράπεζα τῆς Ἀγγλίας. Ἐχῶ καθῆκον, ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης νὰ ἐκφράσω χάριτας εἰς τὸν διοικητὴν ταύτης διὰ τὴν πρόθυμον ἐξομάλυνσιν τῶν δυσχερειῶν τὰς ὁποίας ὑπὸ τὰς κρτούσας συνθήκας παρουσίαζε τὸ ζήτημα.

Βεβαίως ἡ προκαταβολὴ £. 1 ἑκατομμυρίου δὲν λύει τὸ πρόβλημα, προβλέπεται δὲ ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν δάνειον £. 6 ἑκατομμυρίων διὰ τὴν πλήρη ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματος. Ἐχομεν ὁμῶς ἀσφαλεῖς προσδοκίας ὅτι θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἐξωθεν ταύτην ἐπικουρίαν, ἔστω καὶ κατὰ τμήματα ἀρχικῶς.

4) Ὅλα ὁμῶς τὰ μέσα ταῦτα καὶ ταμειακῶς καὶ οἰκονομικῶς θὰ ἦσαν ἀνεπαρκῆ νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς περιστάσεις, ἐὰν παραλλήλως δὲν ἤρχετο καὶ ἡ ἔντασις τῆς φορολογίας. Ἡ φορολογία δὲν ἠδύνατο νὰ μείνῃ εἰς τὸ πρῶτον τῆς ἐπίπεδον καὶ διότι ἡ νομισματικὴ βᾶσις ἐφ' ἣς ἀρχικῶς ἐρείδετο αὕτη εἶχεν οὐσιωδῶς μεταβληθῆ, μὴ ἀπεικονίζουσα πλέον τὴν ἄλλοτε τεθειμένην ἀναλογίαν, καὶ διότι ἡ πάσης φύσεως παραγωγὴ, γοργῶς ἀναπτυσσομένη καὶ εὐρίσκουσα ἀδιάσπαστον ἐκροτὴν εἰς ὑψηλὰς τιμὰς, θὰ ἔμεινεν οὐσιαστικῶς σχεδὸν ἀούδετος. Ἐπὶ πλέον ἐφ' ἔσον ἠῤῥξανον αἱ δαπάναι τοῦ Κράτους, καὶ αὐταὶ αἱ κενονικαὶ καὶ τακτικῶς ἐπανερχόμεναι, θὰ ἦτο πράξις ἐσχάτης ἀπρονοησίας, ἐὰν διὰ ταῦτα τουλάχιστον δὲν ἐμερίμνα ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ν' ἀσφαλίσῃ κάλυμμα ἐκ τακτικῶν πόρων ἀντλουμένων ἐκ τοῦ ὑφισταμένου καὶ παραγομένου πλοῦτου. Καὶ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἠκολούθησεν ἡ Κυβέρνησις. Ἐπλοῦτήσεν οὕτω τὸν προϋπολογισμὸν δι' ἐπὶ πλέον τακτικῶν ἐσόδων περὶ τὰ 1.200 ἑκατομμύρια, ἔδωκε τῇ ἐντύπωσιν ὄχι μόνον ἐσωτερικῶς, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἐξωτερικῶς, ὅτι ἡ χώρα καταβάλλει σοβαρὰς προσπάθειας πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν οἰκονομικῶν τῆς καὶ δημιουργίαν ἀσφαλεστέρως δημοσιονομικῆς βᾶσεως διὰ τὸ μέλλον.

Ἐνῶ ὁμῶς γενικῶς ἀποδεχόμεθα τὴν πραγματοποιηθεῖσαν φορολογικὴν ἔντασιν, ἐν τούτοις, ἐπὶ ὠρισμένων σημείων εἰμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμωμεν ρητὰς ἐπιφυλάξεις. Ἡ πλουτολογικὴ κατάστασις τοῦ

τόπου, τὸ ἐπίπεδον εἰς ὃ εὐρίσκειται ἡ οἰκονομική του ἐξέλιξις, τὸ ἀπκράσειον εἰσέτι τῶν ὑπερρεσιῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν προβλημάτων πολυσυνήτου οἰκονομικῆς ἐκδηλώσεως, δὲν ἐπέτρεψε νὰ καταστῇ πραγματικὴ, ἀλλάθεια, ἢ οὐσιαστικῶς κατ' ἴσιν ἀναλογίαν πλῆξις πάσης φορολογησίμου ὕλης. Οὕτω δὲ βλέπομεν εἶναι ἐν ᾧ πρόσδοξ· τις πλῆττεται βραύτατα, ἄλλα, παραπλεύρως καιμένη, μένει· σχεδὸν ἀσύδοτος, εἴτε διότι ἢ σύλληψις τῆς εἶναι δυσχερῆς, εἴτε διότι διαφεύγει πᾶσαν ἐκτίμησιν εἴτε διότι οἱ κύριοι ταύτης δεξιῶς χειριζόμενοι τὰς φορολογικὰς διατάξεις ἐπιτυχάνουσι τὴν ἀπκλήξην των κατ' αὐτῶν. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι εἶναι εἰς τὴν φορολογία ἐπικαίηται βραύτατα ἐπὶ τῶν προσόδων ἐκείνων, αἰτινες λόγῳ τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομικῆς των συστάσεως, εἶναι φανεραὶ καὶ εὐρίσκονται ἐκτεθειμένα· εἰς τὴν ἕμεσον σύλληψιν ὑπὸ τῆς φορολογίας. Μία τῶν περιπτώσεων τούτων, ἴσως ἢ μάλλον ἀπτή καὶ πλέον οἰκονομικῶς ἀσχητῆ, εἶναι ἡ τῆς φορολογίας τῶν κινήτων ἀξιών. Ἡ ἀνώνομος ἑταιρεία φανερώνει τὴν πραγματοποιήθεντα κέρδη, διότι ἔχει ἐμφανῆ τὴν ζωὴν τῆς. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι εἶναι βραεὶ καὶ πολὺπλοκος ἐπικαίηται ἐπὶ αὐτῶν ἢ φορολογία, ἀφαιροῦσα σημαντικὸν ποσοστὸν τῶν κερδῶν, εἰσδύουσα μάλιστα ἐνίστη καὶ βραύτερον εἰς τὴν ζωὴν των.

Ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι καὶ καθ' ἑαυτὴν κακῆ, καὶ εἰδικώτερον διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Ἑλλάδος δύναται ν' ἀποδῇ πραγματικὸν καὶ ψυχολογικὸν ἐμπόδιον. Εἰς περίοδον ἕπως ἢ παρούσα, καθ' ἣν μετὰ γοργότητος βαδίζει ὁ τόπος εἰς τύπον ἀνωτέρου οἰκονομικοῦ βίου, καθ' ἣν εὐρεία διανοίγεται ἐνώπιον ἡμῶν ἐργασία ὀργανώσεως καὶ ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μέχρι σήμερον ἀγόνου παρεμμένοντος πλοῦτου, ἢ ἀνώνομος ἑταιρεία εἶναι τὸ πρόσφορον ὄργανον τῆς καρποφόρου ταύτης δράσεως. Ἡ εἶναι ἐπίσης τὸ ὄργανον, εἰς οὗ τὸ ἀλλοδαπὸν κεφάλαιον ἢ ἔλθῃ ἐπικουρῶν εἰς τὴν ἀγχώριον οἰκονομίαν. Ἐφ' ἔσον ὅμως τὸ κεφάλαιον ὑπὸ τὴν μορφήν αὐτὴν πλῆττεται ἐπαχθῶς, ποικίλαι δὲ παρεμβάλλονται δυσχεραὶ εἰς τὴν ἀπρόσκοπον λειτουργίαν του ὑπὸ ἀδεξιών καὶ ἀφιλοσοφῶν νόμων, τότε κατ' ἀνάγκην, ἀντὶ ἢ κινήτῃ ἀξίᾳ νὰ καθίσταται ὀσημέραι ἢ μάλλον εὐρέως διακδεδομένη, παρὰ τὸ πολὺ κοινῶ μορφή τοποθετήσεως κεφαλαίων, ἀντὶ τὸ ἀλλοδαπὸν κεφάλαιον νὰ ἐλκύηται ὑπὸ εὐέλπιδος ἐν τῷ τῆς ἡμῶν ἀποδόσεως, ἢ ἴδωμεν τὰς πηγὰς αὐτὰς στειρευούσας καὶ τὴν οἰκονομίαν ἡμῶν φυτοζωοῦσαν ἐν πενιχρᾷ δράσει.

Ἀλλὰ καὶ ἑτερό· τις λόγος, οὐχὶ μικροτέρας σπουδαιότητος ἐπιβάλλει ἀναθεώρησιν τῆς σχετικῆς νομοθεσίας, καὶ ἡπιώτερον χειρισμὸν τῆς φορολογίας, ἣτις ὡς ἔχει, ἀναδιβάξει ἐν συνόλῳ ταύτην εἰς ὑπὲρ τὰ 30% τῶν κερδῶν. Αἱ ἀνώνομοι ἑταιρείαι, εἴτε σκοπὸν ἔχουσι τὴν τραπεζικὴν ἐργασίαν, εἴτε τὴν βιομηχανίαν, εἴτε τὴν μεταφορὰν, ἐργάζονται εἰς τὴν ἀπόψει τῆς καταναλώσεως, πλῆττομένοι ἐπαχθῶς ὅμως, βλέ-

που ἀξιοσημείωτος τὰς δαπάναις τῆς παραγωγῆς, διότι εἰς ταύτας προλαμβάνονται καὶ τὰ ἐκ τῶν φορολογικῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς. Καταλήγουν δὲ πάντα ταῦτα εἰς τὴν κτανάλωσιν, ἀφ' ἧς καὶ ἀντισταθμίζονται κατὰ ποσοστὸν, μάλιστα ἀνώτερον τῆς μαθηματικῆς ἀκρίβειας. Συντελοῦν δευτέρω εἰς τὴν ὄψιν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ χρήματος καὶ παντὸς ἄλλου εἴδους, κατ' ἀκολουθίαν δὲ εἰς ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς, εἰς περίοδον κατ' ἡμ. καὶ ἐκ πολλῶν ἄλλων αἰτίων βλασίων ἢ μὴ, ἐντείνεται αὕτη.

Ὅστω πιστεύομεν ὅτι αἱ τιμητικαὶ ὀφελείαι ἔς πρόξενται τὸ Δημόσιον ἐκ τῆς ὑπὲρ τὸ προσήκον μέτρον ἐπιδαρύνσεως τῶν κινητῶν ἀξιών, μεταιοῦσαι ἀσφαλῶς ἐκ τῶν οἰκονομικῶν ἐμποδίων τὰ ὅποια ἐπιμυσοῦται αὕτη. Ἐν ᾧ ἐξ ἐναντίας πολιτικῆ δικαιοτέρα φορολογικῆς τακτικῆς καὶ θὰ ὄφει εἰς περαιτέρω σταδιοδρομίαν τὴν γόνιμον καὶ προοδευτικὴν ταύτην μορφήν τοῦ συνεταιρισμοῦ κεφαλῶν, καὶ βεβαίως ἢ ἡσυχάζον ὑπὲρ τοῦ Τραπεζίου μείζονος καὶ μονιμωτέρως προσδόμου.

Συναλλάγμα

Ἡ τιμὴ τῶν ἐξωτερικῶν συναλλαγμάτων ἐσημείωτε κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔτος εὐρυτάτας διακυμάνσεις. Ἀπέδωκεν αὕτη πιστὴν εἰκόνα τῆς περιπετειώδους ἱστορίας τοῦ ἔτους ταλαντευθεῖσα μεταξὺ τῆς ἄκρας ἐμπιστοσύνης καὶ τῆς μάλλον ἀσυνέτου δυσπιστίας. Ἡ ῥύθμισις τῶν τιμῶν, ἐλευθέρᾳ ἀπὸ τὰς τεχνητὰς πέδας τῶν κρατικῶν ἐπεμβάσεων, ἠκολούθη εἰς ἐκάστοτε ἐμπνεύσεις τῆς ἀγορᾶς. Ἐὰν αὕτη ἐδικαίωτο μόνον ἐπὶ σκέψεων σταθμητῆς οὐσίαις, βεβαίως θὰ ἀπέφευγεν ἀκρότητα καὶ ὀλιγωροῦσεν εἰς τὴν ἐραχμὴν ἐσωτερικὴν δύναμιν σταθερωτέραν. Εἰς περιόδους ὁμοίαις, οἷα ἡ προῦσα, αἱ ξένοι πολλὰκις πρὸς οὐρανὸν ἀπεικονίζον ἀληθείαν ἐντυπώσεις, ἀσχοῦν μείζονα ἐπιρροήν, παρασύρου δὲ εἰς τὸ ρεῦμά των τοῦς προσπαθοῦντας ν' ἀντιδράσῃν μὲ τὰ ἔπαια τῆς λογικῆς.

Ἀφελίς παρατηρητῆρι πιστεύομεν ὅτι τὸ κακὸν τῶν ἀποτόμων διακυμάνσεων ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς σκότια μέτρα τὰ ὅποια δεξιότατικῶς χειρίζεται ἡ κερδοσκοπία. Μταταίως ὁμοίως ἐπιρρίπτουν ἐπὶ ταύτης κυρίως τὴν εὐθύνην τῶν περιοδικῶν κρίσεων. Ἡ κερδοσκοπία δὲν εἶναι αἰτία τῶν κρίσεων, εἶναι μοῖρατον καὶ μέχρι τινὸς ἀναπύρετον παρακολούθημα τούτων. Ἡ οἰκονομικὴ καὶ νομισματικὴ ἀνισορροπία ἀπὸ τὴν ὅποίαν δὲν ὑποφέρει μόνον ἡ Ἑλλάς ἀλλὰ σχεδὸν ὁ κόσμος ὁλόκληρος, εὐνοεῖ τὸ πνεῦμα τῆς κερδοσκοπίας, ἐκτρέφει δὲ ταύτην ἐπιμᾶλλον ἢ πολιτικὴ ἀβεβαιότης καὶ αἱ ἐντεθεν ἀπειλούμεναι περιπλοκαὶ καὶ δυσχέρειαί. Ἡ κερδοσκοπία εἶναι φαινόμενον τὸ ὅποσον παρουσιάζεται εἰς κάθε ἐξαψὶν τῆς νόσου ὑφ' ἧς κατατρύχεται τὸ νόμισμα.

Ὅσαίς τότε δεικνύει τάσιν ἀναρρώσεως, ὡς διὰ μαγείας ἐξαφανίζε-
ται ἡ κερδοσκοπικὴ μανία, ἐτοίμη νὰ ὑπεράρῃ πάλιν τὴν κεφαλὴν μό-
λις ὡς νάει ἐνδείξεις ἀσθενείας δημιουργήσουσι ἔσχατος πρόσφορον εἰς
τὴν εἰδικτὴν καλλιέργειαν αὐτῆς. Νὰ ἐλπίζωμεν ἔτι διὰ τεχνητῶν μέτρων
θὰ ἐξαφανίσωμεν ἐντελῶς τὸ κακὸν εἶναι μάταιον, διότι πλήττομεν διὰ
τούτων τὸ σύμπτωμα μόνον, καὶ ἀφίνομεν ἀθικτον τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς
ἀπορρέει.

ὑπὸ τὴν ἐπίβρασιν ἀπαισιεδόξων ψυχολογικῶν αἰτίων, τὰ ὁποῖα
ἐξώγκωνεν ἔτι ἀχαλίνωτος πρὸς κερδοσκοπίαν τάσις, ἡ τιμὴ τοῦ ἐξωτε-
τερικοῦ συναλλάγματος ἐφέρετο κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους
ἀκράτητος πρὸς τὰ ἄνω, σημειώσασα τὴν 3ην Μαρτίου ἀνωτάτην τι-
μὴν λίρας δραχ. 464 καὶ δολλαρίου δραχ. 98.61. Παράλληλος πρὸς
τὴν ἀλόγιστον ταύτην κίνησιν ὑπῆρξε καὶ ἡ ὑψωσις τῶν χρεωγράφων
καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν μὴ δυναμένων ν' ἀνθέξουσιν εἰς σθερὰν ἐκτίμησιν τῆς
ἐσωτερικῆς ἀξίας. Ἡ ὑπερέντασις τῶν τιμῶν καὶ ἡ ἐπιδάρουσις μὲ φορ-
τίον δυσβάστακτον εἰς ὦμον, μὴ ἀντέχοντα, εἰς ὑποχρεώσεις καθ' ἡμέ-
ραν ἀλματικῶς αὐξανόμενας, συνέβαλε μεγάλως εἰς τὸ νὰ ἐκσπάσῃ κρί-
σις ἧσις ῥαγδαίως ἐξελεύχθη, κατὰ τὸν Μάιον ἕως μῆνα, εἰς πανικόν.
Ἡ τιμὴ τῆς Ἀγγλικῆς λίρας ἀπὸ δραχ. 464 κατεκύλευεν ἀσυγκράτη-
τος εἰς ἐπίπεδα πάντοτε χαμηλότερα, μὲ ἔγματα εὐρύτατα ἀπὸ ἡμέρας
εἰς ἡμέραν χάνουσα δεκάδας ἑκατ. μονάδων, εἰς τὸ νὰ φθάσῃ τὴν 1ην
Ἰουλίου εἰς τὸ κατώτατον ἔριον τῶν δραχ. 126. Ἀπώλεσε δηλαδὴ ἐν-
τὸς τριμήνου 338 μονάδας, ἢ ἡ δραχμὴ ἀπὸ χρυσῶν λεπτῶν 5', ἀνῆλ-
θεν εἰς 20 λεπτὰ χρυσᾶ, τετραπλασιασθείσης οὕτω περιόδου τῆς ἀξίας
τῆς.

Τὴν ἄρρητον ταύτην κίνησιν παρουσίασαν καὶ αἱ τιμαὶ τῶν διαφό-
ρων χρεωγράφων, ἔχι δὲ μόνον τῶν εἰς χρυσὸν ἀποτιμωμένων ἢ τυχόν
καὶ ἀνεργητικὰ στοιχεῖα εἰς χρυσὸν ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων τὰ
ὁποῖα ἦσαν ξένα ἔλως πρὸς τοιαύτην σχέσιν. Περιορίζομαι εἰς τὴν ἀνα-
γραφὴν μόνον τῶν τιμῶν τῶν δανείων 1881 καὶ 1914, αἰτινες ἀπὸ
3,750 τῶν πρώτων καὶ 3,700 τῶν δευτέρων τὴν 23 Μαρτίου, κατήλ-
θον, τὸ μὲν τοῦ 1914 εἰς 1,400 τὴν 30 Μαΐου, τὸ δὲ τοῦ 1881 εἰς
1,800 τὴν 25 Ἰουλίου.

Τοιαύτη ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἀνατροπὴ κάθε εἰσαγωγῆς ἀνε-
τρέπε καὶ πᾶσαν πρόβλεψιν. Ἡ ὑπερέντασις ἀναδιδάσσα τὴν τιμὴν τοῦ
συναλλάγματος εἰς ἐπίπεδα πολὺ ὑψηλὰ προδήλως ἦτο νοσηρὰ καὶ τεχ-
νητὴ ἐκδήλωσις δυσπιστίας, μὴ ἀνταποκρινομένη πρὸς τὰ πραγματικὰ
δεδομένα, δηλαδὴ πρὸς τὴν ἐν τῇ δραχμῇ κατὰ λόγον τῆς οἰκονομικῆς
δυνάμεως τοῦ τόπου ἐνυπάρχουσαν ἀξίαν. Ἐξ ἄλλου ὁμως ἡ ἀπότομος
καὶ ραγδαία ἀνατίμησις πέραν ὀρίων καὶ τῆς μᾶλλον αἰσιοδόξου λογι-

κῆς, ἀπεδείκνυεν ἐξίσου νοσηρὸν παραλογισμόν. Ἡδύνατο οὗτος ν' ἀποβῆ πρόξενος ἀνεπανορθώτων καταστροφῶν, αἰτινες θὰ ἐπληττον εἰς τὰ καίρια σχεδὸν κάθε πλουτολογικὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας.

Οἱ χαιρετίζοντες τὴν τοιαύτην ἀπροσδόκητον καὶ ραγδαίαν βελτίωσιν τῆς δραχμῆς, ὡς δείγμα οἰκονομικῆς υἰγείας, δὲν ἔβλεπον ὅτι ἀκριβοῦς ἢ ἀπότομος αὕτη ἀλλοίωσις τῆς βίσεως τοῦ μέτρου πάσης ἀξίας ἐν τῷ τόπῳ ἦτο καταστρεπτικὴ. Διότι ὀλόκληρος ἡ οἰκονομικὴ σύνθεσις τοῦ τόπου, αἱ συνομολογημέναι κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην συμβάσεις, αἱ θίγουσαι ὀλόκληρον τὴν κοινωνίαν καὶ δημιουργοῦσαι σύμπλεγμα πλυσυνθέτων συμφερόντων, ἐγένετο ὑπὸ καθεστῶς ὠρισμένης νομοματικῆς ἀξίας. Ριζικὸς κλονισμὸς ταύτης θὰ ἀνέτρεπεν αὐτοὺς τοὺς βραχίους ἔρους τῶν γεινομένων συναλλαγῶν ἐν μέσῳ τῆς ἐξελίξεώς των, θὰ ἔφερε δὲ ἀνακοπὴν εἰς τὴν πορείαν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς, ἧς αἱ συνέπειαι θὰ ἦσαν ἀνυπολόγιστοι. Κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἶχε καθήκον νὰ ἐπέμβῃ μὲ ὄλον τὸν ὕγκον τῆς ἐπιβολῆς τῆς. Ἐπραξε δὲ τοῦτο κατὰ δύο κατευθύνσεις:

1) Οὐδένα τῶν μετ' αὐτῆς συναλλαγέντων ἐστενοχώρησε τότε, ἐκδώσασα ρητὰς πρὸς τοῦτο διαταγὰς. Ἀνευδοιάστως δὲ ἤλθεν ἀρωγὸς τῆς ἀγορᾶς διὰ κεφαλαίων, ἔπως βοηθήσῃ ταύτην ν' ἀνταποκριθῇ ἀνελλιπῶς εἰς τὰς ὑποχρεώσεις τῆς, προλάβει δὲ οὕτω στάσεις πληρωμῶν καὶ ἀπειλουμένας πτωχεύσεις, αἰτινες θὰ συμπαρέσυρον εἰς ἄλεθρον εὐρυτάτους κύκλους τῆς ἐργαζομένης κοινωνίας. Τὰ κατὰ τὴν κρίσιμον ταύτην περίοδον οὕτω χορηγηθέντα κεφάλαια ἀνέρχονται: εἰς 155 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἐντὸς δὲ ὄχι μικροῦ χρόνου, ἀνκοπέσης τῆς δεξυτέρας, τὰ κεφάλαια ταῦτα, ἐπεστράφησαν, ἐλάχιστον δὲ μέρος αὐτῶν μένει εἰσέτι πρὸς εἰσπραξίν καὶ τοῦτο ἀσφαλῶς μέλλει νὰ εἰσπραχθῇ.

2) Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἀφῆρα εἰς τὰ συμπτώματα μόνον τῆς κρίσεως. Κύριον ὁμως μέλημα ἔπρεπε νὰ εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ κτυπηθῇ αὐτὸ τὸ αἷτιον τοῦ κακοῦ, κείμενον εἰς τὴν ἀπότομον πτώσιν τῶν τιμῶν. Πρὸς τοῦτο καὶ ἐπεζήτησεν ἡ Τράπεζα διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων ν' ἀπορροφήσῃ ὅταν τὸ δυνατόν μεγαλειότερον μέρος τοῦ ἀθρόου προσφερομένου συναλλάγματος, ἵνα καλύψῃ καὶ τὰς ἰδίας ἀνάγκας, καὶ τὰ ἀνοίγματα τὰ ὅποια εἶχον δημιουργήσῃ αἱ προμήθειαι διὰ τὸν ἐπισιτισμὸν κατὰ τοὺς ἀμέσως προηγουμένους στενοχώρους μῆνας, καὶ ἐν συνεννοήσει μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἔθεσεν εἰς λειτουργίαν τὰς διατάξεις τοῦ Νομοθ. Διατάγματος τῆς 29 Νοεμβρίου 1922 καὶ τῆς *23 Ἀπριλίου 1923, καθ' ἃς ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐπὶ ἐκδόσει τραπεζικῶν γραμματίων, θὰ ἠγόραζεν ἐξωτερικὸν συνάλλαγμα εἰς τὰς ἐκάστοτε τρεχοῦσας τιμὰς, ἵνα ἐπιστρέψῃ τοῦτο πάλιν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ ἀκυρώσει τῶν ἐκδοθέντων τραπεζικῶν γραμματίων, ἀμα ὡς τὸ συνάλλαγμα θὰ ἐζητειτο πάλιν.

Διὰ τοῦ μέτρου τούτου ἐπετεύχθη, ὅπως πραγματικῶς συγκρατηθῆ ἡ περαιτέρω πτώσις, ἐνισχυθῆ δὲ ἐξ ἄλλου ἢ Ἐθνικῆ Τράπεζα καὶ δι' ἀποθέματος τοῦ Δημοσίου. Ἐὰν εὐρίσκειται εἰς θέσιν εἰς στιγμὰς, εἴτε στενότητος προσφοράς, εἴτε καρδοσκοπικῆς ἐκμεταλλεύσεως, νὰ ἐπεμβαίῃ, πρὸς κατευνασμένον τυχόν παρουσιαζομένης ἐξόχτητος.

Ὅσον κατὰ μὲν τὴν περίοδον τῆς κρίσεως, ἦς αἱ πρῶται δειλαι ἐκδηλώσεις ἐπιματώθησαν ἤδη, ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου μὴνός καὶ ἐξηφανίσθησαν κατ' Ἰούλιον, ἢ Τράπεζα δι' ἰβίων μὲν μέσων ἀπερρόφησε διὰ τὰς ἀνάγκας ἐκτερεῖ τοῦ ἐμπορίου καὶ τοῦ ἐπισιτισμοῦ ἐντὸς τῶν δύο μηνῶν Ἀπριλίου καὶ Μαΐου £ 3.684,000, διὰ λογαριασμένον δὲ τοῦ Νομοθετικοῦ Δικτάγματος £ 470,000. Ἐν συνεχείᾳ δὲ τῆς πολιτικῆς ταύτης μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου, ἐπροσηθεύθη ὑπὲρ τοῦ εἰδικοῦ τούτου ἀποθέματος ἐν συνόλῳ £ 2,652,577. Εἰς ταύτας προστέθη καὶ τὸ ἐκάστοτε πλεονάζον συναλλάγμα ἐκ τοῦ πλεονεξοῦ τῶν 15 °, ἐκ τῶν ἀγορῶν τῶν Τραπεζῶν ἐκ £ 630,239. Ἀνεβιβάσθη οὕτω τὸ σύνολον τοῦ διὰ λογαριασμένον τοῦ ἀποθέματος συναλλάγματος κατὰ τὸ 1923 εἰς £ 3,282,816.

Τὸ ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου ἀνέρχεται εἰς £ 2,624,772, διατεθέντος ἐν τῷ μεταξύ χρόνῳ ποσοῦ £ 658,044 ὑπὲρ ἀναγκῶν τοῦ Δημοσίου, χωρὶς ἢ κάλυψις τούτων νὰ προκαλέσῃ ἔντασιν ζητήσεως μὲ τὰς ἐντεθῆεν συνεπειὰς διὰ τὴν ἀγοράν. Ἡ κυριωτέρα διάθεσις ὑπῆρξεν ἢ τῶν 50 ἑκατομμυρίων λιρετῶν ἢ £ 489,070, τῶν καταβληθεισῶν εἰς τὴν Ἰταλίαν κατ' ἀκολουθίαν τοῦ γνωστοῦ λυπηροῦ ἐπιστολίου. Σήμερον τὸ ἀπόθεμα τοῦτο ἀνέρχεται εἰς £ 2,400,000 ὡς ἔγγραφα.

Ἡ ἐν τῇ πορείᾳ τοῦ συναλλάγματος τηρητέα πολιτικὴ—κατὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐθνικῆς Τράπεζης—εἶναι ἡ προσπάθεια συγκρατήσεως τῶν τιμῶν ἐντὸς ὁρίων κατὰ τὸ δυνατόν μὴ ἀφισταμένων ἀλλήλων, Βελτίωσις τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος, μόνον εἰάν εἶναι βραδεία καὶ βαθμιαία, παρακολουθεῖται δὲ καὶ ὑπὸ ταυτοχρόνου καθολικῆς ἀναρρώσεως τοῦ τόπου καὶ ἰσορροπήσεως τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν δύναται νὰ ἀποβῇ σταθερῶς ὠφέλιμος, διότι μόνον τότε ζῆν θὰ συγκλονίξῃ τὴν δυσχερῶς ἐκάστοτε καθισταμένην καὶ συγκρατουμένην ἰσορροπίαν τῶν ἀξιών. Τὴν πορείαν δὲ ταύτην ἔχει χαράξει ἡ Τράπεζα. Ἐλπίζει αὕτη, εἰάν ἐξαιρετικὰ γεγονότα δέν παρεμβάλλουν ἀπρόδλεπτα προσκόμματα, νὰ ἐπιτύχῃ σχετικὴν σταθερότητα τιμῶν, βαθμηδὸν δὲ, συντρεχόντων καὶ τῶν ἀνωτέρω ἔρων, καὶ βελτίωσιν τούτων. Τὰ πραγματικὰ δεδομένα ἐπιτρέπουν τισαύτην προσδοκίαν. Αἱ εἰς συνάλλαγμα ἀνάγκαι τοῦ Δημοσίου—ἐπισιτισμός, Δημοσίον Χρέος, καὶ ἄλλαι ὑποχρεώσεις τοῦ Κράτους—δέν ἔρχονται πλέον εἰς συναγωνισμὸν πρὸς τὴν ζήτησιν, καλυ-

πτόμενα: ἀκόπως ὑπὸ τοῦ ἐκ τοῦ ποσοστοῦ τῶν 15%, ἀθροῦσως ἀντιλου-
μένου συναλλάγματος. Τὸ ὄπλον δέ, τὸ ἔποισον παρέχει ἡ ἄσκησις τοῦ
ἐκ τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 23 Ἀπριλίου 1923, δικαιώματος, ὡς ἀπό-
θεμα μὲν συναλλάγματος δύναται ν' ἀντιτάξῃ πρόχωμα ἰσχυρὸν κατὰ
τῶν ἐξ ἀσταθμῆτων συντελεστῶν περιοδικῶν ἐξέψεων τῆς ἀγορᾶς, ὡς
μέσον δὲ κατευναζμοῦ δύναται ἀποτελεσματικῶς ν' ἀπορροφήσῃ πᾶσαν
προσφορὰν μέχρις ἐξασθενήσεως κάθε παροξυσμοῦ ἀισιοδοξίας.

Κίνησις τοῦ συναλλάγματος

Ἡ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐνεργηθεῖσα ἀγο-
ραπωλησία συναλλάγματος ἀποδεικνύει κίνησιν ἀφθονωτέραν τῆς τοῦ
προηγούμενου ἔτους, ὀφειλομένην πρωτίστως εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ
τοῦ τέλους Ἀπριλίου, μετὰ πολλῶν ἐτῶν παρακωλυτικῆς τῆς ἐλευθερίας
διατάξεις, ἤρχισαν πάλιν αἱ συναλλαγαὶ ἀδιάστως νὰ ἐξελίσσωνται.
Συντέλεσαν ὁμοῦς ἐπίσης εἰς τὴν πυκνωτέραν κίνησιν τῶν συναλ-
λαγῶν καὶ ἡ ἐπανερχομένη βραχυθὸν ἐμπιστοσύνη, κατ' ἀκολουθίαν
καὶ τοῦ ὀριστικοῦ τερματισμοῦ τῆς ἐμπολέμου καταστάσεως, καὶ
τῆς ἐλπίδος ὅτι ἡ χώρα θὰ βραδίῃ πρὸς τὴν γαλήνην. Ἡ σύγκρισις τῶν
ἑὸς τελευταίων ἐτῶν παρέχει, νομίζομεν, ἀψευδὲς τοῦτου μαρτύριον.

Αἱ ἀγοραὶ συναλλάγματος παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ
1923, — ἀναγομένων ὄλων τῶν νομισμάτων εἰς λίρας Ἀγγλίας, — ἀνέρ-
χονται εἰς £ 22,255,552. Αἱ ἀντίστοιχοι ἀγοραὶ κατὰ τὸ 1922 ἀνέρ-
χονται εἰς £ 15,072,389. (Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο περι-
λαμβάνεται ἐπὶ δεκάμηνον ἡ ἀγορὰ ὄλων τῶν Τραπεζῶν ὁμοῦ ἐνεργου-
σῶν ὡς Συνδικάτων). Ἐχομεν δηλαδὴ κατὰ τὸ 1923 ἀγορὰς ἐπὶ πλέον
παρὰ μόνης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς £ 7,183,163. Αἱ ἀγοραὶ αὗται
τῶν £ 22,255,552 τοῦ 1923 ἀναλύονται ὡς ἀκολουθῶς, κατὰ λόγον
τῆς πηγῆς ἐξ ἧς προέρχονται:

1) Δυνάμει τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 23 Ἀπριλίου 1923, 15%,
τῶν παρὰ τῶν διαφόρων ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν ἐνεργουμένων ἀγορῶν,
περιέρχονται διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς εἰς τὸ Δημόσιον ἐπὶ τῇ βάσει
τῆς τιμῆς τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν, διατιθεμένον διὰ τὰς ὑπὸ τοῦ Δημοσίου
γενομένης δαπάνης ἐπισιτισμοῦ, Δημοσίου Χρέους, καὶ πάσας τὰς λοι-
πάς. Τὸ ποσοστὸν τοῦτο ἀπέδωκεν ἐπὶ 10 μῆνας, (διότι ἡ ἐφαρμογὴ
τοῦ ἀνεστάλη προσκαίρως κατὰ Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον) £ 6,855,580 μὲ
καθ' ἡμέραν μέσον ὄρον £ 27,412. Πράγματι τὸ ποσὸν τοῦτο πεικίλ-
λει ἀναλόγως τῆς ἐκάστοτε ἐντάσεως τῶν συναλλαγῶν. Οὕτως ἐνῶ κατὰ
Φεβρουάριον ἡ ἀπόδοσις ἦτο μόνον £ 289,820, τὸν Δεκέμβριον ἀνῆλ-
θεν εἰς £ 1,178,676.

2) Δυνάμει τοῦ αὐτοῦ Νομ. διατάγματος ἐπιτρέπεται, ὡς ἀνέφερον ἤδη, εἰς τὴν Τράπεζαν ν' ἀγοράζῃ συναλλάγμα ἐπὶ ἐκδόσει ἀντιστοιχῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ὡσάκις αἱ περιστάσεις ἐνδεικνύουν τὴν πρὸς τοῦτο ἀνάγκην. Τὸ ἐκ τῆς αἰτίας ταύτης ἀγορασθὲν συναλλάγμα ἀνήλθεν ἀπὸ τοῦ Μαΐου μέχρι 31 Δεκεμβρίου εἰς £ 2,652,577 ἐπὶ μέσῃ τιμῇ 266.

3) Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἔτους καὶ μέχρι τῆς 23 Ἀπριλίου, ἰσχυρὴν ἢ διάταξις καθ' ἣν ποσοστὸν συναλλάγματος προερχόμενον ἐκ τῆς ἐξαγωγῆς προϊόντων, ἐπωλεῖτο ὑποχρεωτικῶς εἰς τὸ Δημόσιον ἐπὶ ὠρισμένη τιμῇ ὑπὲρ τῆς καλύψεως τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ. Τὸ οὕτως ἀποκτηθὲν κατὰ τὸ τετράμηνον συναλλάγμα ἀνέρχεται εἰς £. 1,924,609.

Τέλος 4) Ἡ Τράπεζα ἠγόρασεν ἀπ' εὐθείας παρὰ τῆς ἀγορᾶς £. 10,822,786, ἐξ ὧν διὰ τῶν Ὑποκαταστημάτων £. 5,106,552.

Ἀνακεφαλαίωσις :

1) Ἐκ ποσοστος 15 % ἀγοραζομένου συναλλάγματος	£. 6,856,580
2) Δυνάμει ἐκδόσεως Νομ. Διατάγμ. 23 Ἀπριλίου 1923	2,652,577
3) Ἐκ ποσοστος συναλλάγματος ἐξαγωγῆς προϊόντων	1,924,609
4) Ἐκ τοῦ συν)τος ἀγορασθέντος διὰ λογ)σμὸν τῆς Τρα)ζης	10,822,786
	<u>£. 22,255,552</u>

Αἱ παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς πωλήσεις τοῦ ἔτους ἀνέρχονται εἰς £. 19,087,365.

Αἱ πωλήσεις τοῦ ἔτους 1922 ἀνέρχονται εἰς £. 17,702,170, ἡτοι διαφορὰ πωλήσεων ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ 1923 £. 1,385,195.

Τὸ 1923 οὕτω παρουσιάζει πωλήσεις μείζονας τοῦ 1922 κατὰ £. 1,385,195, καίτοι ἐξ αἱ πωλήσεις τοῦ 1922 ἦσαν ἐπὶ δεκάμηνον αἱ ὑπὸ ἔλων τῶν Τραπεζῶν διὰ τοῦ Συνδικάτου ἐνεργούμεναι, ἐν τούτοις τὸ 1923, ἔνεκα τῶν ἀφθονωτέρων ἀγορῶν ἀφίνει περίσσευμα; ὡς ἑξῆς :

Ἄορα	£. 22,255,552
Πωλήσεις	19,087,365
Ὑπόλοιπον	<u>£. 3,168,187</u>

Αἱ Διαθέσεις τοῦ 1923 ἀναλύονται ὡς ἀκολουθεῖ :

1) Ὑπὲρ τῆς Διεθνούς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ εἰς αὐτὴν ὑποκειμένου δημοσίου χρέους £. 2,087,000, ἢ ἀναλυμένως κατὰ νομίσματα £. 1,053,801 καὶ Frs 72,359,200.

2) Ὑπὲρ προμηθειῶν ἐπιστισμοῦ διὰ τὸ μέχρις Ὀκτωβρίου διάστημα, καθ' ὃ τὴν ἐποικιστικὴν φροντίδα τούτου εἶχε τὸ Δημόσιον

£ 3,780,000 (ἢ ἀναλωμένως κατὰ νομίματα £ 280,083 καὶ \$ 16,081,963). Διὰ τῶν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος διατεθειτῶν ὑπὲρ τοῦ ἐπισιτισμοῦ £ 3,780,000, ἀντιπροσωπευουσῶν ἐρχ. 1.150,798,583 ἠγοράσθησαν τόνοι σίτου 292,910, ἀλεύρων 5,860, ἀρζοσίτου 10,573 καὶ διάφορα τρόφιμα 1.117 ἀντι 372,000 τόννων σίτου κατὰ τὸ 1922. Κατὰ τὸ 1922 ὁ ἐπισιτισμὸς ἕνεκα τῆς κακῆς τοῦ ἔτους ἐσοδείας ἀπότησε £ 4.650.091, ἤτοι ἐπὶ πλέον £ 870,091 τοῦ 1923. Αἱ μετὰ τὴν διάθεσιν τοῦ ὡς ἄνω ποσοῦ γενόμεναι νέαι παραγγελίαι εἴτε ἀπ' εὐθείας παρὰ τοῦ Δημοσίου, εἴτε παρ' ἰδιωτῶν ἀναφέρονται εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ τρέχοντος πλέον ἔτους, 1924. Οἱ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου δὲ παραμείναντες πρὸς διάθεσιν τόνοι σίτου καὶ ἀλεύρων, ὧν τὸ ἀντίμον ἔχει ἤδη καταβληθῆ, ἀνέρχονται εἰς τόννους 84,000 ἐπαρκούντες δὲ περίοδον 2 1/2 μηνῶν ἀνεξαρτήτως τῶν ἀγορῶν ἃς εἶχε προεργήσῃ τὸ ἰδιωτικὸν ἐμπόριον.

3) Ὑπὲρ τῆς Ἰταλικῆς Κυβερνήσεως 50 ἑκατομμύρια Ἰταλικῶν λιρετῶν ἢ £ 489,070.

4) Ὑπὲρ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν £ 2,200,000.

Εἰς τὴν διάθεσιν ταύτην περιλαμβάνονται αἱ κατὰ τὸ ἔτος γενόμεναι καὶ πληρωθεῖσαι παραγγελίαι τῶν δύο τούτων Ὑπουργείων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ἐνισχύσεως τῆς ἀμύνης τῆς χώρας, ἐπίσης δὲ καὶ ἐξοφλήσεις καθυστερουμένων ὀφειλῶν τῶν ἀπὸ τοῦ 1920 ἔτων, αἵτινες θὰ ἤδύναντο νὰ ἐξοφληθοῦν μὲ τιμὴν λίρας χαμηλοτέραν, ἀλλὰ παρέμειναν ἐκκρεμεῖς ἕνεκα τῆς τότε ἀνεπαρκείας τοῦ Ταμείου.

5) Ὑπὲρ λοιπῶν ἐμβασμάτων τοῦ Δημοσίου βαρυνόντων τὰ διάφορα Ὑπουργεῖα £ 2,836,286. Καὶ μεταξύ τούτων ποσὸν ὑπὲρ τὰς £ 800,000 ὀφείλεται εἰς ἐξόφλησιν ἐκκρεμῶν ἐκ τοῦ παρελθόντος ἀπαιτήσεων, ἀναφερομένων εἰς διαφόρους παραγγελίας, αἵτινες ἐκρίθη ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθοῦν χωρὶς ὅμως καὶ νὰ ὑπάρχη ἐκ τῶν προτέρων βεβαία ἢ κατὰ τὸν ἀκριβῆ χρόνον τῆς ἐκτελέσεως ἐξόφλησις αὐτῶν.

Ἡ ἀθρόα τούτων, κατὰ τὸ λήξαν ἔτος, πληρωμὴ ἐκούρασε μὲν τὸ Ταμεῖον, πρὸ πάντων ἀπὸ ἀπόψεως διαθέσεως δραχμῶν, διότι ἀπητήθησαν ὡς ἔγγιστα δραχ. 1,424,114,166 ἐκρίθη ὅμως ἀπαραίτητον κατὰ τὸ δυνατόν νὰ ἐπιζητηθῇ ἢ ἐκκαθάρισις τῶν παλαιῶν τούτων λογαριασμῶν, οἱ ὅποιοι συρόμενοι ἐπὶ ἔτη, ἐδημιούργουν βαρεῖαν ἀτμόσφαιραν. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα προθύμως συνέδραμε εἰς τοῦτο, συνειδὼν ὅτι οὕτω πρᾶττουσα ἐργάζεται κυριώτατα ὑπὲρ ἐδραιώσεως τῆς πίστεως τῆς χώρας.

Τίλος 6) Ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου γενικῶς διέθεσε £ 7,695,009.

Παρατηρήσεις

Ἐκ τῶν ἀριθμῶν, οὗς ἀνέφερα, τῆς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως συναλλαγματος κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐπιτρέπεται νὰ ἐξαγάγῃ τις ὀρισμένα συμπεράσματα.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι τὸ ἐξωτερικὸν συναλλάγμα ἀφθονεῖ σχετικῶς ἐν τῷ τόπῳ. Προέρχεται τούτο ἐκ τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου, ἐξ ἐμβλασμάτων τῆς ἀλλοδαπῆς ἰδίᾳ τῆς Ἀμερικῆς, ἐπίσης ὁμοῦ καὶ ἐξ ἀποθεμάτων εἰς συναλλάγμα, κατεχομένων ὑπὸ Ἑλλήνων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ. Ὅσακις ἡ ἐμπιστοσύνη ἀναυῖπτε ἔρχονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τὰ ἄλλως ἀποκρυπτόμενα κεφάλαια ταῦτα, ἐνδεδυμένα εἰς δραχμὰς ἢ ἀξίαις εἰς δραχμὰς ἀποτιμωμένα. Τὰ κύματα ὁμοῦ τῆς δυσπιστίας, τὰ ὅποια περιοδικῶς ἐπαναφέρει ἡ ἔμφυτος εἰς τὸν Ἕλληνα σκεπτικότης, δημιουργοῦν ἐκάστοτε πρόσθετον ζήτησιν εἰς τὴν κανονικὴν ζήτησιν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ἑναντι τῆς ἀλλοδαπῆς ὑποχρεώσεων. Οὕτω τὸ μεγαλύτερον εμπόδιον διὰ τὸν ρυθμικὸν κανονισμὸν τῆς τιμῆς τοῦ συναλλαγματος εἶναι ἡ ἐκάστοτε παρατηρουμένη νευρικὴ σπουδὴ τῶν ἐπιζητούντων νὰ τρέψουν τὰ εἰς δραχμὰς κεφάλαιά των εἰς ξένα νομίσματα, ἵνα συγκρατήσουν τὴν ἀξίαν τῆς περιουσίας των ἢ καὶ κερδοσκοπικῶς νὰ αὐξήσουν ταύτην.

Ἵπαρχουν ὁμοῦ σαφεῖς τινες ἐνδείξεις ὅτι ἡ δυσπιστία δὲν εἶναι πῶς ἐκκλινόν. ἤρχισε δὲ πραγματικώτερον πῶς ν' ἀποτιμᾶται ἡ ἀξία τῆς δραχμῆς καὶ νὰ μὴ ἀπωθῆται αὕτη ὑπὸ τῶν πολλῶν.

Τὰ μεταναστευτικὰ ἐμβλάσματα ὀρθῶς ἐθεωρήθησαν ὡς ἀξιοπίστον θερμομετρὸν τῆς κρίσεως τοῦ ἔξω τῆς Ἑλλάδος κόσμου περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος. Κατὰ τὸ 1922 ἐσημείωσαν ταῦτα τὴν κατωτάτην ἀπὸ πολλοῦ στάθμην, κατελθόντα εἰς μόνον £ 2,095,000 (διὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς). Τὸ ἔτος 1923 προουσιάζει τὴν πρώτην πάλιν πρὸς τὰ ἀνωροπὴν μὲ £ 2,809,000 εἰσαχθέντων διὰ μόνης τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ἤτοι αὐξήσιν ἐκ £ 714,000. Ἐκ τῶν στοιχείων δὲ τῶν κυριωτέρων Τραπεζῶν, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι τὰ εἰσαχθέντα κατὰ τὸ 1923 ἐκ μεταναστῶν κεφάλαια ὑπερβαίνουν κατὰ πολὺ τὰ £ 5 ἑκατομμύρια, ἐν ᾧ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος μόλις ἔφθασαν τὰ £ 4 ἑκατομμύρια.

Ἐπίσης ἐνισχυτικὴ ἐνδειξις καλῆς ἐκτιμήσεως εἶναι αἱ τιμαὶ εἰς δὲ ἔφθασαν, ἐν σχέσει μὲ τὸ ἔτος 1922, τὰ ἐν Ἀγγλίᾳ διαπραγματευόμενα Ἑλληνικὰ χρεώγραφα. Τὰ τοῦ τύπου 5% ἀπὸ τιμὴν maximum

£ 40—45 τὸ 1922, ἐσυμείωσεν τιμὴν £ 50—55 τὸ 1923, προσπελάζουσαν ἐγγλαδῆ πρὸς τὰς ἀλλοδαπὰς ἀξίας χρεωγράφων, ὧν ἡ κεφαλαιοποιήσις γίνεσθαι πρὸς 8½—9%.

Ἡ τάσις αὕτη πρὸς εὐνοϊκὴν κρίσιν τῆς ἀγορᾶς τοῦ Λονδίνου, ἀποτελεῖ διὰ τὴν χώραν ἡμῶν πολυτιμώτατον ἐφῶδιον. Διότι εἰς τὴν ἀγορὰν ἐκείνην ὑπολογίζονται ἐπὶ τῇ βῆσει αὐστηρῶν κριτηρίων οἱ συντελεσταὶ τῆς πίστεως. Ἡ οἰκονομικὴ ἄντοχὴ, ἐνὸς τόπου, ἢ κοινωνικὴ καὶ πολιτικὴ τοῦ εὐστάθειας, σταθμίζονται μὲ τὸ μέτρον ἀψευδοῦς πραγματικότητος, κατοπτρίζεται δὲ πιστιῶς ἡ κρίσις ἄνευ περιττῆς εὐαισθησίας, εἰς τὴν ἀξίαν ἣτις ἀποδίδεται εἰς τὸ νόμισμα τοῦ τόπου. Ἐντεῦθεν δὲ καὶ εἰς τὰς τιμὰς τῶν χρεωγράφων αὐτοῦ. Ὅπόσην σπουδαιότητα ἔχει διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ ἐξασφάλισις τοιαύτης εὐμενοῦς κρίσεως δὲν νομίζω εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐξάρω.

Κίνησις ἐργασιῶν.

Ἡ κίνησις τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς παρουσιάζει κατὰ τὸ λήξεν ἔτος ἐξέλιξιν ἀπολύτως ἱκανοποιητικὴν. Εἰς ὅλους τοὺς κλάδους τῶν παραγωγικῶν ἐργασιῶν σημειοῦται οὐσιαστικὴ πρόοδος ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος. Δηλαδὴ παρὰ τὴν συνεχιζομένην φροντίδα τῆς Τραπεζῆς ὅπως ἔρχεται ἐπίκουρος τοῦ Δημοσίου καὶ ἀπ' εὐθείας πρὸς αὐτό, καὶ διὰ τῆς προμηθείας τοῦ ἐπισιτισμοῦ, ἢ καθαρῶς τραπεζικῆ τῆς δρᾶσις δὲν ἠσθάνθη ἀντίκτυπόν τινα ἐντεῦθεν. Ἀληθῶς ἐν σχέσει πρὸς τὸ 1922, λόγῳ τῆς μείζονος ἀνάσεως τοῦ Γαμβίου, ἢ ἀπορρόφησης παρὰ τούτου διαθεσίμων τῆς Τραπεζῆς ὑπῆρξεν οὐσιωδῶς μικροτέρα. Διότι ἐνῷ κατὰ τὸ 1922 ὑπὸ μορφὴν ὀριστικῶν ἢ προσωρινῶν δανείων καὶ προκαταβολῶν κατέβαλεν αὕτη πρὸς τὸ Δημόσιον ἐκ τῶν ἰδίων αὐτῆς διαθεσίμων δραχ. 693,000,000 καὶ Frs 50,000,000 ἀκίνητοποίησι δὲ ὑψηλὸν ποσοστὸν τῶν εἰς συνάλλαγμα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διαθεσίμων τῶν, κατὰ τὸ 1923 ὀριστικὸν δάνειον οὐδὲν ἐχορηγήθη, αἱ προσωρινὰ δὲ προκαταβολαὶ ἀνῆλθον εἰς 343 ἑκατομμύρια διὰ νὰ περιορισθῶσιν τὴν 31 Δεκεμβρίου εἰς 176 ἑκατομμύρια. Ἐπὶ πλέον τὰ εἰς συνάλλαγμα διαθέσιμα ὄχι μόνον οὐδῶλος ἐθίχθησαν, ἀλλ' αἱ συναλλαγματικαὶ περιστάσεις ἐπέτρεψαν μάλιστα καὶ ν' ἀνακτηθῇ ὅσα κατὰ τὸ παρελθόν εἶχον προκαταβληθῆ, καὶ νὰ ἐλευθερώσῃ πλήρως τὸν παρὰ τῇ τραπεζῇ τῆς Ἀγγλίας ἀποκείμενον αὐτούσιον χρυσόν, καὶ ἴδιον τέλος ὅπερ αὕτης νὰ δημιουργήσῃ ἀπόθεμα.

Ὅθεν μὲ μείζονα ἐλευθερίαν κινήσεως ἠδύνατο νὰ ἐλθῇ ἐπίκουρος εἰς τὰς διαφόρους ἐν τῷ τόπῳ ἐργασίας. Αὗται εὐρισκόμεναι εἰς περιόδον

γουμενού έτους. Τουτό έμώς όφέλλεται εις τό γεγονός ότι κατά τό 1922 ό λογαριασμός τών θανείων τούτων έξωγκώθη ένεκα τών θανείων επί τίτλων τοσ άνγκαστικοσ θανείου, άπνα έν τώ μεταξύ έξωφλήθησαν μέχρι ποσού 11 έκατομμυρίων περίπου. Έάν κατά τήν σύγκρισιν τών δύο έτών δέν ληφθούσ όπ' όφει τά όποχρεωτικά ταύτα θάνεια, χορηγηθέντα όπό άπόλυτον προσωρινότητα, έ κλάδος ούτος παρουσιάζει πράγματι αύξησιν εις τά κατά τήν 31 Δεκεμ. 1923 διατεθειμένα κεφάλαια έκ δραχ. 18,214,000. Έν συνόλω τά άπασχοληθέντα κεφάλαια άνέρχονται εις δρ. 387,971,000.

Ό τόκος επί τών θανείων τούτων άνήρχετο εις 8% . Επί τών άνοικτών λισμών ή προμήθεια ήτο 1, % έτησίως.

Κατά τήν περίοδον τής κρίσεως τοσ Μαΐου - Ιουνίου, ή Έθνική Τράπεζα έλαβε τήν πρωτοδουλίαν όπως, έν συνεννόησει μετά τών κυριωτέρων Τραπεζών, έλθη άρωγός εις τό Χρηματιστήριον, δια θανείων επί ένεχύρω τίτλων όπό έξαιρετικούς όρους. Έκρινεν άπαραίτητον, — και έν τώ σημείω τούτω είχε σύμφωνον και τήν άνέλκψιν τών λοιπών Τραπεζών, — όπως, ίνα προλάβη οικονομικός καταστροφάς, άπνες θά ήσαν άναπότρεπτον άποτέλεσμα τής τραχύτητος τής τότε κρίσεως, εισιγγιθής παρέκκλισιν τών αύστηρών όρων. Τό άποτέλεσμα ύπήρξεν εύεργετικόν δια τήν κλυδωνιζομένην άγοράν. Έκτοτε τό θάνειον τούτο, δια τής έντίμου προσπαθείας τών πρός στιγμήν άτυχησάντων όφειλετών, βαδίζε: δια βαθμιαίων έλαττώσεων πρός τήν κανονικήν του λύσιν.

Δάνεια επί ένεχύρω έμπορευμάτων

Αί επί έμπορευμάτων έργασίαι τής Τραπεζής σημειώνουσι επίσης σημαντικήν αύξησιν. Τά εις ταύτας άπασχοληθέντα κεφάλαια κατά τό λήξαν έτος άνήλθον εις δραχ. 1,292 έκατομμύρια από δραχ. 944 έκατομμύρια κατά τό 1922, δηλαδή παρουσιάζουσι αύξησιν κατά τό 1923 36,8 % . Απόδωκαν δέ τά θάνεια ταύτα όφελείας δραχ. 38,114,000 έναντι δραχ. 16,811,000 κατά τό 1922, έξ ών έκ τών Υποκαταστημάτων προέρχονται δραχ. 35,547,000 κατά τό 1923, έναντι δραχ. 16,262,000 κατά τό 1922, ήτοι παρουσιάζουσι αύξησιν 126 % . Έννοείται ότι τά επί έμπορευμάτων θάνεια ήσαν έκτεθειμένα εις τοūs κινδύνους ούδς συναπάγεται ή άπότομος μεταβολή τής αξίας τοσ νομισματός, ήτις άλλοιώνει και τούτων τήν αξίαν, έπομένως τήν έάσω τής έγγοήσεως. Παρά τας παρατηρηθείσας όμως κατά τό έτος εύρύτάτας διακυμάνσεις, ούδ' επί στιγμήν ένεκα τών ύπαρχόντων άσφαλών περιθωρίων εύρέθησαν έκτεθειμένα τά χορηγηθέντα κεφάλαια. Δέν έμως νά έξάρω δε και ή άγορά έδειξεν άντοχήν αξιοσημειωτον, όπου δέ όπως έν Θεσσαλονίκη.

αἱ χορηγήσεις ἦσαν μεγάλαι, αὐθόρμητως προσεφέρθησαν συμπληρωματικαὶ ἐγγυήσεις, ἀκόπως δὲ συνστάλη τὸ ποσὸν τῶν δανεισμένων κεφαλαίων.

Κτηματικὴ πίστις

Ἡ Κτηματικὴ Πίστις, εἴτε ἀναφερομένη εἰς δάνεια πρὸς ἰδιώτας, εἴτε πρὸς νομικὰ πρόσωπα, εἶναι φανερὸν ἐτι λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν συνθηκῶν τοῦ ἀθρόως ἀξηθέντος πλήθους τοῦ θὰ παρουσίαζεν αὐξησὶν ἀσυνήθην. Τὰ ἀπτησολημένα κεφάλαια ἐν τῷ κλάδῳ τούτῳ ἀνέρχονται τὴν 31 Δεκεμβρίου 1923 εἰς 336 ἑκατομμύρια ἔναντι 247 ἑκατομμυρίων τὴν 31 Δεκεμβρίου 1922, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς παρακάτω διαφοράς ἐπιπλέον εἶναι 89 ἑκατομμύρια.

Παρὰ τὴν αὐξησὶν ταύτην ἡ ἀναλογία τῶν καθυστερήσεων πρὸς τὸ σύνολον τῶν διατεθειμένων κεφαλαίων εἶναι μόνον 5,2^ο, ἔναντι 7,1^ο, κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος.

Ὁ κλάδος ὅμως οὗτος προώρισται νὰ διεξῆ ἐφεξῆς γοργὴν ἀνάπτυξιν. Ἡ βαθεῖα κρίσις ἔνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκῶν οἰκοδομῶν, ἥτις παρατηρεῖται ὄχι μόνον ἐν τῇ πρωτεύουσῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑλας τὰς λοιπὰς πόλεις, καὶ αὐτὰς τὰς μικροτέρας, ἰδίᾳ τῶν Νέων Χωρῶν, — ἐλλείψεως ἣν οἱ γνωρίζοντες ἀναριθμῶσιν εἰς πολλὰς δεκάδας χιλιάδων οἰκιῶν, — γενεᾷ ἐρώτημα ὄχι μόνον οἰκονομικῆς, ἀλλὰ καὶ ὑψίστης κοινωνικῆς σημασίας. Ἡ κυβερνήσις ἐν συνειδήσει τῆς ἀνάγκης ἐζήτησε νὰ προαγάγῃ τὸ ζήτημα διὰ τῶν περὶ εὐθυνῶν οἰκιῶν εὐμενῶν νομοθετικῶν διατάξεων. Διὰ τὴν λύσιν ὅμως τοῦ προβλήματος πάντες προσβλέπουν εἰς τὴν ἀρωγὴν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, καὶ ἔνεκα τοῦ χαμηλοῦ τόκου μὲ τὸν ὅποιον ἐπιβαρύνεται ὁ ἐνυπόθηκος ὑφειλέτης ὠρισμένου εἰς 6^ο, καὶ ἔνεκα τοῦ μεγέθους τῶν κεφαλαίων τὰ ὅποια ἀπαιτεῖται ταύτη ἐργασία.

Εἰς τὰς ἀνάγκας ταύτας πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ αἱ εὐλογοὶ ἀπαιτήσεις τῶν Δήμων, λιμένων καὶ τῶν ἄλλων Δημοσίων ὀργανισμῶν, οἱ ὅποιοι ἐν ἀπόψει τῶν ἔργων τὰ ὅποια ἀξιοῖ ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐκτελεσθοῦν ἀνευ χρονωτριβῆς, ἀπευθύνονται πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν μὲ ἀθρόας αἰτήσεις δανεισμοῦ κεφαλαίων.

Ἐν ἀπόψει τῆς ἐντάσεως τῶν ἐργασιῶν τούτων, ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς, θέτουσα εἰς ἐφαρμογὴν σχέδιον ἑπερ' ἀπὸ ἐτῶν ἐπιμέλεια, προήλθεν εἰς συνεννόησιν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως ἀποσχίσῃ τὸν σχετικὸν κλάδον καὶ πρεβῆ εἰς Ἱερουσαν ἐξ ἑαυτῆς ἰδίᾳ Τραπεζῆς κτηματικῆς πίστεως. Ὁ αὐτοτελὴς οὗτος ὀργανισμὸς, ἀφωσούμενος ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν σκοπὸν τῆς παρακολουθήσεως τῶν ἀναγκῶν τούτων, θὰ

ευνηθή κατά τὰ εἰς ἑλα τὰ λοιπὰ κράτη ἀπὸ μακροῦ ἰσχύοντα, νὰ ἰκανοποιήσῃ ἐντελέστερον τὰς ἀπαιτήσεις τῆς κοινωρίας. Ἡ σχετικὴ πρὸς τοῦτο μελέτη, ἤρξατο ἤδη, ἔμα δὲ ὡς καταστῆ ὄριμος θὰ ὑποβληθῆ ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν.

Ἀγροτικὴ πίστις.

Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς Ἀγροτικῆς Πίστεως ἠκολούθησε καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τὸ διαγεγραμμένον πρόγραμμα, ἐνισχύσεως τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς. Τὰ διατεθειμένα κεφάλαια ἀδξάνόμενα σταθερῶς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος κατὰ σύστημα ἀσφαλίζουν τὴν παραγωγικότητα τῶν δανείων καὶ τὴν κανονικὴν τούτων ρευστοποίησιν, μαρτυροῦν τὴν συνεχῆ εὐρυσίαν τῆς δράσεως τῆς Τραπέζης ἐν τῷ ἰδιοτύπῳ τούτῳ κλάδῳ τῆς πίστεως, δι' ἣν, λόγῳ τῆς γενικωτέρας του σημασίας, οὐδὲν ἕριον κεφαλαίων, ἔχει τάξει ἢ Διοικήσεως.

Τὰ διατεθέντα ἐν συνόλῳ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰς τὰς ἐργασίας τῆς γεωργικῆς πίστεως νέα ἔλως κεφάλαια, συμπεριλαμβανομένων εἰς ταῦτα καὶ τῶν πρὸς παραγωγοὺς καὶ ἀγροτικοὺς συνεταιρισμοὺς δανείων ἐπ' ἐνεχύρῳ, ἅτινα ἐν τῷ ἰσολογισμῷ περιλαμβάνονται: εἰς τὸν γενικὸν λογαριασμὸν «Δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ Ἐμπορευμάτων» (ἀνεξαρτήτως τῶν διατεθειμένων ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους) ἀνῆλθον εἰς ἔρ. 220,019,362 ἔναντι τοῦ ἔτους 1922 ἔρ. 151,301,123 καὶ τοῦ ἔτους 1921 ἔρ. 72,265,239.

Κατανέμονται δὲ τὰ κεφάλαια ταῦτα κατὰ περιφέρειας ὡς ἑξῆς:

1) Εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα Δρ.	7.490,042	ἔναντι Δρ.	4.583,939	τοῦ 1922
2) „ „ Θεσσαλίαν „	13,252,526	„ „	7,162,915	„ „
3) „ „ Κεντρικὴν καὶ Ἀυτικὴν Μακεδονίαν „	12.392,700	„ „	4.342,392	„ „
4) „ „ Ἀνατ. Μακεδονίαν „	88,659,782	„ „	34,810,885	„ „
5) „ „ Δυτικὴν Θράκην „	37,115,802	„ „	17,811,942	„ „
6) „ „ Κρήτην „	4,177,911	„ „	2,272,188	„ „
7) „ τὰς Ἰονίους Νήσους „	12,683,564	„ „	3,546,089	„ „
8) „ τὴν Πελοπόννησον „	42,559,821	„ „	70,348,099	„ „
9) „ τὰς λοιπὰς περιφέρειας „	1,787,214	„ „	6,152,674	„ „
	(ἀνευ τῆς Ἀνατ. Θράκης)	(μετὰ τῆς Ἀνατ. Θράκης)		
	<u>220.019,362</u>	<u>151.301,123</u>		

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου φαίνεται ὅτι, αἱ κυρίως ὠφεληθεῖσαι ἐκ τῶν γεωργικῶν δανείων περιφέρειαι, εἶναι αἱ τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ Πελοποννήσου, καίτοι ἡ τελευταία ἔνεκα τῆς κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ταχείας διαθέσεως τοῦ σταφιδοκάρπου παρὰ τῶν παραγωγῶν, δὲν εὐρέθη εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ σοβαρὰ δάνεια ἐπ' ἐνεχύρῳ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ 1922, ὅπερ παρουσίασεν μεγάλην κίνησιν τοιοῦτων. Τὰ

δύο κύριε δηλαδὴ γεωργικὰ προϊόντα ἡμῶν, τὰ ὅποια κρατεῖν περιο-
πτον θέσιν εἰς τὴν παραγωγὴν τῆς χώρας, ἔτυχον καὶ τῆς ἰσχυροτέρας
οἰκονομικῆς ἀρωγῆς, ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην τῆς πίστωσης. Ἀληθῶς οἱ
παραγωγοὶ τῶν περιφερειῶν τούτων, τυχόντες ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἐργα-
σίας των καὶ τῆς διαδόσεως τοῦ προϊόντος των μείζονος οἰκονομικῆς
ἀνατροφῆς, ἀνεγνώρισαν ἐγκαιρώτερον τὴν ἀξίαν τῆς ἀλληλεγγύης, ἥ-
τις εἶναι ἡ βᾶσις τῆς ἀγροτικῆς πίστωσης. Παρατηρεῖται ἕως εὐτυχῶς
βαθμιαία ἐπέκτασις καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας τῶν γεωργικῶν δε-
νειῶν. ἔχομεν δὲ τὴν βᾶσιμον ἐλπίδα διὰ τῶν διευθυντῶν
τῶν Ὑποκαταστημάτων ἐντατικὴν προπαγάνδαν, θὰ ἐπιτύχωμεν ὅπως
ἐντὸς ὀλίγιστων ἐτῶν διαδοθῶν καθ' ἅπασαν τὴν χώραν τὰ ἀγαθὰ ἀπο-
τελέσματα τῆς υγιοῦς ἀγροτικῆς πίστωσης.

Ἐιδικώτερον σημειοῦμεν ἐπὶ τῆ Ἑθνικῆ Τράπεζα, τηροῦσα ἀπαρεγ-
κλίτως τὴν ἀρχὴν διὰ τῶν συνεταιρισμῶν ἐξυπηρέτησις τῆς πί-
στωσης τῶν ἀγροτῶν, ἀποτελεῖ τὸν μᾶλλον πρόσφορον πρόπον καὶ τὸν
προσθήκοντα τύπον τῆς ἀσκήσεως τῆς πίστωσης, ἠύρουνεν ἐπὶ μᾶλλον κατὰ
τὸ λήξαν ἔτος τὰς πρὸς τοὺς οἰκονομικοὺς τούτους ὀργανισμοὺς χορη-
γήσεις τῆς Οὐτιμ ἐκ τῶν συνολικῶν νέων χορηγήσεων τοῦ ἔτους 1928
ἐκ δραχ. 220,019,362 ἐχορηγήθησαν·

πρὸς ἰδιώτας γεωργούς	Δραχ	105,048,190
πρὸς ἀγροτικοὺς συνεταιρισμοὺς	»	114,971,172
ἐνῶ κατὰ τὸ 1922 ἐχορηγήθησαν :		
πρὸς ἰδιώτας γεωργούς	»	75,743,486
πρὸς ἀγροτικοὺς συνεταιρισμοὺς	»	75,557,637

ἦται αἱ πρὸς ἀγροτικοὺς συνεταιρισμοὺς νέαι χορηγήσεις κατὰ τὸ λήξαν
ἔτος ἐμφανίζουσι ἐν σχέσει πρὸς τὸ προηγούμενον ἔτος αὐξήσειν κατὰ δραχ.
39,413,535.

Ἀπὸ ἀπόψεως καθυστερήσεως ἐξεταζόμεναί αἱ πρὸς συνεταιρισμοὺς
χορηγήσεις εἰς τὰς δύο κυριωτέρας περιφερείας τὰς σταφιδοφόρους καὶ
καπνοφόρους ἐμφανίζουσι τὸν ἐξῆς ἱκανοποιητικὸν ἀπολογισμὸν·

α' Ἐκ τῶν χορηγήσεων τῶν τελευταίων ἐννέα ἐτῶν πρὸς τοὺς γεωρ-
γικοὺς Συσμοὺς τῶν σταφιδοφόρων ἐπαρχιῶν, ἀνελθουσῶν εἰς δραχ.
115,628,909 ἀπομένει καθυστέρησις δραχ. 179,598,45 ἀναλογοῦσα
εἰς ποσοστὸν 1 % τοῖς χιλίοις καὶ αὕτη πλήρως ἐξησφαλισμένη.

β') Ἐκ τῶν χορηγήσεων πρὸς Γεωργικοὺς Συσμοὺς τῶν καπνοπα-
ραγωγικῶν περιφερειῶν, ἀνελθουσῶν κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν
εἰς δραχ. 121,778,601.60 ἀπομένει καθυστέρησις δραχ. 559,711.50
ἀναλογοῦσα εἰς ποσοστὸν κατώτερον τοῦ ἡμίσεως τοῖς
ἐκατὸν, ἐπίσης πλήρους ἀσφαλείας τῆς Τραπεζῆς, ὀφειλομένη δὲ εἰς

τὴν μὴ εἰσὶ πώλησιν τοῦ πρᾶχθέντος καπνοῦ διὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἑσίου εἶχεν χορηγηθῆναι.

Αἱ προσωπικαὶ πιστώσεις διαρκῶς ἀναθεωρούμεναι καὶ προσαρμοζόμεναι πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῆς φερεγγυότητος τῶν πιστοῦχων ἐμφανίζονται ὡς ἑξῆς:

α') Ὡς πρὸς τοὺς Συνεταιρισμοὺς.

Ἐν τέλει τοῦ 1922 ὑπάρχον πιστοῦχοι Συνεταιρισμοὶ 522 μὲ σύνολον πιστώσεων δραχ. 37,004,200, ἐν τέλει δὲ τοῦ 1923 ὑπάρχον πιστοῦχοι Συνεταιρισμοὶ 663 μὲ σύνολον πιστώσεων δραχ. 64,320,500.

β') Ὡς πρὸς τοὺς Γεωργούς :

Τὴν αὐτὴν πρόθεσιν σημειοῦν αἱ προσωπικαὶ πιστώσεις ὡς πρὸς τοὺς γεωργούς. Αἱ ὑπερ τῶν ἰδιωτῶν γεωργῶν ὑφιστάμεναι ἐν τέλει τοῦ 1922 πιστώσεις ὑπέστησαν κατὰ τὸ 1923 σημαντικὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἔκκαθάρισιν. Ὁπῶ δὲ ἐν τέλει τοῦ λήξαντος ἔτους ὑπάρχον ἐν ἰσχυρῶ πιστοῦχοι 111,838 μὲ σύνολον πιστώσεων δραχ. 227,777,380, ἀπέναντι τῶν ἐν τέλει τοῦ 1922 πιστοῦχων 111,475 μὲ σύνολον πιστώσεων δραχ. 172,933,345 καὶ ἐν τέλει τοῦ 1921 πιστοῦχων 99,878 μὲ σύνολον πιστώσεων δραχ. 132,164,045.

Ἄλλὰ τὸν κλάδον τούτον τῆς πίστωσης ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἔχει καθήκον νὰ εὐρύνῃ ἔτι μάλλον, ἐν ἀπόψει τῶν προβλημάτων τὰ ὅποια τίθενται πρὸ ἡμῶν. Ἡ ἐπίλυσις τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ ἄλλαχού καὶ ἡ ἐγκατάστασις τῶν ἀγροτῶν προσφύγων, ἐπιβάλλουν εἰς αὐτὴν νὰ συντελέσῃ ἔτι καὶ ἀποκατάστασις εἰς μικροῖς ἐξουχίας τῶν ἀκλήρων γεωργῶν ἀποβῆ οἰκονομικῶς παραγωγικὸν ἔργον, καὶ διὰ τοὺς ἀποκαθισταμένους καὶ διὰ τὴν χώραν ὁλόκληρον. Μοιραίως δὲ εἶναι καταδικασμένη εἰς ἀποτυχίαν ἡ προσπάθεια τῆς λύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, ἐὰν οἱ ἀποκαθιστάμενοι εἰς ἰδιουχίας καθ' ἑαυτοὺς δὲ ἀνεπαρκεῖς χωρικοί. Δὲν τύχῃσι συνεχεῖς πιστωτικῆς ἐνίσχυσεως, εὐρυνοῦστος τὰ οἰκονομικά των μέσα. Ἀληθῶς ἡ πιστωτικὴ αὐτὴ ἐνίσχυσις, εἰν δὲν παρακολουθεῖται ἐκ τοῦ σύναγγος διὰ νὰ διαπαιδαγωγῆσθαι παραλλήλως τὸν γεωργόν, δύναται ν' ἀποβῆ μέτρον ὀλέθριον ἐγκυμονοῦν κινδύνους οὐ μόνον οἰκονομικοὺς ἀλλὰ καὶ κοινωνικοὺς. Ἡ μέχρι τοῦδε πεῖρα ἐπιτρέπει νὰ ἐλπίζῃ τις, ὅτι ἡ στενὴ σύνεργασία Κράτους καὶ Τραπεζῆς ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, δύναται ν' ἀναπτύξῃ καὶ νὰ ἐμπεδώσῃ τὴν πίστιν, τὴν οἰκονομικὴν ἀξίαν τῆς ὁποίας ἀπέως μέχρι τοῦδε

ἀνεληφθησαν οἱ μετὰ τῆς Τραπεζῆς συναλλασσόμενοι συνεταιρισμοὶ καὶ ἄτομα, βαρμυδὸν καταστάνας: οἰκονομικῶς ἀνεξάρτητοι.

Καταθέσεις

Αἱ καταθέσεις κατὰ τὸ λήξαν ἔτος παρουσιάζουν ἀξιοσημείωτον πρῶτον,

Κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1923 εἶχον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν 31 Δεκεμβρίου 1922, ὡς ἑξῆς:

	1922	1923
	(Εἰς ἑκατομμύρια Δραχμῶν)	
Καταθέσεις ὄψεως	925	1,362
Ταμειουχρίου	197	221
Διαρκεῖς καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ	951	944
Σύνολον:	2,073	2,527

διαφορὰ δηλαδὴ ἐπὶ πλέον κατὰ τὸ 1923 δραχ. 454 ἑκατομμύρια.

Ἡ παρατηρουμένη μείωσις τῶν διαρκῶν καὶ ἐπὶ προθεσμίᾳ καταθέσεων, ἐμφελεῖται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν εἰς χρυσὸν καὶ ἑξωτερικὸν συναλλάγμα καταθέσεων, ἧτις εἶναι συνέπεια τοῦ ἀτυχοῦς οἰκονομικῆς ἐμπνεύσεως νομοθετήματος τῆς 11 Μαΐου 1923, δι' οὗ ἐτραπήσαν αἱ εἰς αὐτοῦσιον χρυσὸν καταθέσεις τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς καταθέσεις ὄψεως εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια. Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς δὲν παρέλειψεν ἐπανειλημμένως νὰ ἐπιτύρῃ τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ οἰκονομικῆς ἁρμογῶρου καὶ ἀδίκου μέτρου, ἐλπίζει δὲ εἶτι θὰ ἐπιτευχθῇ ἀναθεωρησις τούτου. Κατὰ τὰ λοιπὰ αἱ καταθέσεις ἐδείξαν πορείαν ἰσχυρῆς ἀνοδοῦσιν Ὁ φόβος ἐστὶς ἐκράτει εἰς ἀδράνειαν τὰ διαθέσιμα κεφάλαια μακρὰν τῆς Τραπεζῆς κατὰ τὸ παρελθόν, ἕνεκα τῆς δυσπιστίας ἣν ἐπέτυνον τὰ ἐκάστοτε λαμβανόμενα αὐθαίρετα μέτρα. Δύναται τις νὰ ἰσχυρισθῇ εἶτι βραίνει ἐκλείπων. Ἀφρονώτερον δὲ καὶ τολμηρότερον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐξήρχοντο τῶν κρυπτῶν των κεφάλαια, ἰδίᾳ τῶν ἐπαρχικῶν κατατεθειμένα παρὰ τῇ Τραπεζῇ. Ἐν τῇ μελέτῃ ὅμως τῆς κινήσεως τῶν καταθέσεων δὲν πρέπει νὰ παραρῶθῃ ὁ συναγωνισμὸς οὗ ὑφίστανται αὐταὶ λόγῳ τοῦ ὑψηλοῦ τόκου τῶν Ἐντόκων γραμματίων τῆς Ἐθνικῆς Ἀμύνης. Ἐκ τῶν κατὰ τὸ 1923 ριφθέντων εἰς τὴν ἀγορὰν νέων τραπεζικῶν γραμματίων ἐκ δρα. 1,150,000,000 (περιορίζω δὲ εἰς τὸ ποσὸν τοῦτο ἐν προκειμένῳ τὴν αὐξήσιν, διότι μόνον κατὰ τοὺς ἐσχάτους μῆνας τοῦ ἔτους ἐσημειώθη ταχυτέρα λειτουργία ἐκδόσεως τραπεζικῶν δι' ἀγορὰν συναλλάγματος) μέρες ἐπανήλθεν ὑπὸ μορφῇν καταθέσεων, ἧται 454 ἑκατομμύρια τὸ πλεῖστον δὲ ἐνεδύθη εἰς ἔντοκα γραμμάτια, ἧται 603 ἑκατομμύρια δραχμῶν. Ὅπως δῆποτε τὸ οἰκονομικῶς ἱκανοποι-

τικὸν ἐκ τῆς παρατηρήσεως τῶν ἀριθμῶν τούτων εἶαι· ὅτι σαφῶς διαγράφεται ἡ τάσις τοῦ 1923 — ἐργαζομένου καὶ μὴ — πρὸς τὴν κρατῆ εἰς ἀγονον ἀπραξίαν εὐρύτερον τοῦ προσήκοντος ταμειακοῦ περιθώριον, ἀλλὰ πρὸς τὴν περιορίσθη τούτο μέχρι τοῦ ἀπαραιτήτου μόνον διὰ τὰς τρεχούσας ἀνάγκας.

Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς εἶναι εὐτυχῆς δυναμένη ὡς θεβαιώσῃ τὴν Συνέλευσιν εἶναι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ συνδρομὴ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Τραπεζῆς εἰς βλοῦς τοῦς βαθμοῦς τῆς ἱεραρχίας ὑπῆρξεν ἀξία πάσης ἀναγνωρίσεως. Μετ' ἀποφάσεως ζήτησιν ἐκτελεῖ τὰ πολλαπλά εἰς αὐτὸ ἀνατεθειμένα καθήκοντα, μὴ λησμονοῦν ὅτι τὸ ἔργον τοῦ δὲν εἶναι κοινὴ τις ὑπηρεσία, ἀλλὰ λειτουργία ἀπορῶσα εἰς ἐξυπηρέτησιν ἀνωτέρων συμφερόντων τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας.

Κέρδη τῆς Τραπεζῆς καὶ διάθεσις αὐτῶν

Κατὰ τὸ ὑπὲρ κρίσειν ἔτος αἱ προκύψασαι ὠφέλειαι ἐξηκολούθησαν πρὸς εἶναι ἀπολύτως ἰκανοποιητικαί. Προέρχονται δὲ αὗται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῆς αὐστηρᾶς ἐκτελέσεως τῆς ἀποδόσεως τῶν κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς. Τὰ ἀκαθάριστα κέρδη ἀνέρχονται κατὰ τὸ 1923 εἰς δραχ. 278.870. 749 ἔτι καὶ δραχ. 279.595.250 τοῦ ἔτους 1922. Ἐκ τούτων 73.976.159 προέρχονται· ἐκ τῶν ὑποκαταστημάτων, τὰ ἑποῖτα ἐξουλοθήσαν μετ' ἐξόδου ἐν γένει· 27. 472.390 καταλιπόντα καθαρὰς ὠφελείας 46.503. 769. Ἐκ τῶν ἀριθμῶν τούτων ἐμφαίνεται πρὸς τὸ ἰσχυρῶς προχωρητικὴ καὶ ἀκρίβεια καὶ ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αἱ ἐργασίαι τῶν ὑποκαταστημάτων.

Αἱ ἐκπῆλαι διαχειρίσεως οἱ τόκοι καὶ αἱ ἀποσβέσεις ἀπερρόφησαν ἔμως μείζον ποσόν, ὥστε καὶ μείζονες καὶ εὐρύτεραι ἦσαν αἱ ἐργασίαι τῆς Τραπεζῆς, καὶ περισσότεροι οἱ καταβληθέντες τόκοι· λόγῳ ὑπερτέρου ποσοῦ καταθέσεων. Σημαντικὴν ἔμως ἐπίδρασιν ἠσκησεν ἡ ἀκρίβεια τῶν διαφόρων πραγμάτων, ἧτις ἐπέδωκεν αὐξήσει καὶ τῶν ἀποδοχῶν καὶ τῶν ἐξόδων διαχειρίσεως ἐν γένει. Ταῦτα κατὰ τὸ 1923 ἀνερχόμενα εἰς δραχ. 72.290. 152 ἔτι καὶ δραχ. 54.905.633 κατὰ τὸ 1922, ἀναλογεῖν εἰς 25,9% ἐπὶ τῶν ἀκαθάρτων ὠφελειῶν, ποσοστὸν μὴ ἀπέχον πρὸς τὸ τῶν ἄλλων ἐκδοτικῶν τραπεζῶν, ποικίλλον ἀπὸ 24—30%.

Ἡ Διοίκησις τῆς Τραπεζῆς ἔχει τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἐν τῷ θέματι τῆς ἀκριβείας τῆς ἐργασίας τοῦ εἰς ὑπηρεσίαν αὐτῆς ἀφωσιουμένου προσωπικοῦ, πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ γραμμὴν οὐχὶ αὐθαίρετον, ἀλλὰ γραμμὴν προσεγγίζουσαν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ὑποδεικνύει ὁ τιμᾶριθμος τῶν εἰς τὴν ζωὴν ἀναγκαίων πραγμάτων.

Τὰ καθαρὰ κέρδη τοῦ ἔτους περιλαμβάνομενον καὶ τῶν φόρων καὶ

συμμετοχῶν τοῦ Δημοσίου ἀνέρχονται εἰς δραχ. 104,115,232. Ἐπι-
 τρεψάν ταῦτα εἰς τὴν Διοίκησιν νὰ προτείνῃ καὶ ἐφέτος αὐξῆσιν τοῦ
 μερίσματος, ὅπερ ἀπὸ δραχ. 800 διὰ τὸ 1922 ἀνεβιβάσθη εἰς δραχ.
 1,200 κατὰ τὸ 1923. Ἡ οὐσιαστικὴ αὕτη αὐξήσις ἀποδεικνύει ἐμπρά-
 κτως τὴν συμμετοχὴν τοῦ μετόχου εἰς τὰ πραγματοποιηθέντα κέρδη,
 συμμετοχὴν ἀναλογουσαν πρὸς 23,05%, ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν καθαρῶν
 κερδῶν.

Τὴν τακτικὴν τῆς ἐνισχύσεως τῆς Τραπεζῆς διὰ τῆς ἐνδυναμώσεως
 τῶν ἀποθεματικῶν ἠκολούθησε πιστῶς καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἡ Διοί-
 κησις. Ὅπόσῃν σπουδαιότητα διὰ τὸ μέλλον τοῦ ἐκδοτικοῦ ἰδρύματος
 ἔχει ἡ ἀπὸ ἐτῶν ἐγκαινιασθεῖσα πολιτικὴ αὕτη οὐδένα διαφεύγει. Κατὰ
 τὴν περίοδον ταύτην, καθ' ἣν τὰ κέρδη, καὶ λόγῳ τῶν ἐξαιρετικῶν
 συνθηκῶν καὶ λόγῳ τῆς ὑποτιμήσεως τῆς δραχμῆς παρίσταντο οὐσιω-
 δῶς ἠϋξημένα, θὰ ἦτο ἀφροσύνη ἐὰν μέρος τῶν πραγματοποιουμένων
 ὠφελειῶν δὲν ἤγοντο εἰς τὰ ἀποθεματικὰ κεφάλαια, ἵνα δημιουργήσουσιν
 ἀκάμπτως ἰσχυρὰν τὴν θέσιν τοῦ ἰδρύματος.

Ἐκ τῶν σκέψεων τούτων ὀρμώμενη ἡ Διοίκησις ὥρισεν διὰ 28,50%,
 ἐκ τῶν καθαρῶν κερδῶν, ἦτοι δραχ. 30,000,000 θέλουσιν ἀχθῆ εἰς
 αὐξῆσιν τῶν ἀποθεματικῶν, ἀναβιβάσθέντων οὕτως ἐν συνόλῳ εἰς 250
 ἑκατομμύρια.

Ἡ ὑπὲρ ποικίλας μορφᾶς συμμετοχῆ τοῦ Δημοσίου καὶ οἱ εἰς αὐτὸ
 ἀνήκοντες φόροι ἀπερρήφθησαν καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος σημαντικὸν
 τμήμα τῶν κερδῶν ἀνερχόμενον εἰς δραχ. 49,949,794, αἵτινες ἀναλο-
 γοῦσιν πρὸς 47,97% τῶν καθαρῶν κερδῶν. Ἐὰν μάλιστα εἰς ταῦτα προ-
 σθέσωμεν καὶ δραχ. 15,000,000 ἐκ τῶν εἰς τὸ ἀποθεματικὸν ἀχθέντων
 κατὰ τὸ 1923 κεφαλαίων, τὰ ὅποια περιέρχονται εἰς τὸ Δημόσιον, τὸ
 σύνολον τῆς συμμετοχῆς τούτου ἀνέρχεται εἰς δραχ. 64,949,794, αἵτι-
 νες ἀναλογοῦσιν εἰς 62,38% τῶν καθαρῶν κερδῶν. Ἡ ἀναλογία αὕτη
 τῶν περιερχομένων εἰς τὸ Δημόσιον ἐκ τῶν καθαρῶν ὠφελειῶν τῆς
 Τραπεζῆς ἀποδεικνύει ἐμπράκτως ὅποσον σημαντικὴ εἶναι καὶ ἡ στε-
 νωτέρᾳ οἰκονομικῇ συνδρομῇ ἢ παρέχει εἰς τὸ Ταμεῖον ἢ Ἐθνικὴν Τρά-
 πεζα, εἰσφέρουσα εἰς τοῦτο ποσοστὸν ὑπερβιπλάσιον ἐκαίνοῦ ὅπερ ἀπο-
 λαύουσιν οἱ μέτοχοι.

Ἡ ἐλπίς ὄλων ὁμῶν εἶναι ὅτι τὸ τρέχον ἔτος θὰ σημάνη τὸν ὀριστι-
 κὸν τερματισμὸν τῆς πλήρους περιπετειῶν ἱστορίας τῶν τελευταίων
 ἐτῶν. Ἡρεμοῦσα ἡ Ἑλλάς, θὰ δυνηθῆ οἰκονομικῶς νὰ περισυλλεγῇ.
 Ἀπερίσπαστος ὁ λαὸς ἀπὸ ξένας πρὸς τὴν ἐργασίαν σκέψεις θὰ δυνηθῆ
 νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὴν καρποφόρον ἐνέργειαν τῆς παραγωγῆς, πρὸς ἣν ὁ
 χαρακτήρ του καὶ οἱ σημερινοὶ ὅροι τῆς ζωῆς τὸν ὠθοῦσιν.

Ἐκ τοῦ παρατιθεμένου γραφικοῦ πίνακος τῆς κινήσεως τῶν Ἑλληνικῶν Δανείων ἐν Λονδίνοις κατὰ τὴν διαρέουσαν ὕδατιαν φαίνεται εὐκρινέστατα ἕτι αἱ καμπύλαι τῶν δανείων ἀρχονται καὶ πάλιν σταθερῶς ἀνερχόμεναι ἀφοῦ κατὰ τὰ τελευταία ἔτη εἶχον ὑποχωρήσῃ κάτω τοῦ σημείου εἰς τὸ ὅποιον τὰ εἶχεν ἀφήσῃ ἡ ἐπομένη τοῦ συμβιβασμοῦ. Εἶναι καὶ τοῦτο ἐν ἐπι πλείον δείγμα τῆς σταθερῆς ἐνισχυομένης δημοσίας πίστεως τῆς χώρας.

—•••••